PG
5038
V523
1862

SPISY

DRAHOTÍNA MARIE

BARONA VILLANI-HO.

V PRAZE.
H. DOMINICUS.
1862.

22
2122

Die eine Zeit braucht Männer, um zu entstehen, die andere, um zu bestehen.

Jean Paul. Levana.

PG
5038
V523
1862

JEHO JASNOSTI

PÁNU, PANU

KARLU FILIPOVI,

KNÍŽETI ZE ŠVARCENBERKA,

OKNÍŽENÉMU

HRABĚTI

KLEGGOVSKÉMU A SULCKÉMU,

C. K. GENERAL-STRÁŽMISTRU, RYTÍŘI CÍS. RUSKÉHO ŘÁDU SV. STANISLAVA I. A SV. ANNY II. TŘÍDY, VLADAŘI PANSTVÍ VORLICKÉHO,

a t. d.

Knížecí Jasnosti!

Poznav svatý oučel vzdělanců československých snažím se, seč mé síly jsou, našemu jazyku, líbým zvukem nadanému, na vzdor předsudkům a překážkám klestiti dráhu k samobytnému a veřejnému životu. A však přičinění mé mnohdykráte setkalo se s tvrdošíjným, začasté i s nečestným odporem, jenž dle mého přesvědčení arci jinak smýšleti a jednati mne nikterak pohnouti nemohl i — nesměl.

Tisícero hlasů po končinách Vlasti milované hlaholí vychvalujíc slávu předkův našich, a obzláště statné a rovné sobě-počínání statné šlechty české a moravské. O přítomnosti neozývá se touto hlaholivou ozvěnou chválozpěvný hlas.

Semotamo jen co hvězda z mlhawých oblaků vyjeví se jméno, jenž nádějí naplní prsa veškerého národu, a národ rád věří, že nepravdivá je ta nešťastná důmínka, že šlechta česká a moravská národu swému se odrodila; — nám však výjev probuzené národnosti, arci že jen jednotlivých velmožů, dává právo, nevěřiti, žeby byla šlechta vesměs podobná Normanům do Britanie mezi Sasy přišlým, aneb Longobardům, kteří sobě národ hořejší Italie podmanili. Křivda naše při této nehistorické důmínce ještě větší by byla; neb potomci britanských Normanů i vlaských Longobardů uchopivše se jazyka lidu se neodnárodnili.

Naše šlechta zajisté ví, co a seč je, co a seč byli předkové její, a ačkoli z počátku hlas její neozýval se valně v všeobecném hlaholu a plesání nad novým květem zkvétající národnosti: mnohé srdce se zaradovalo předce uvítajíc radostně každý pokrok obnovující slávu nám s jazykem od praotců zanechanou.

Vaše knížecí Jasnost ráčila národu mnohý důkaz dáti, že ještě nezašlo slunce denní, jenž zahání mraky stinné; ba naopak že nové světlo se vyskytuje na zastřeném obzoru nebes, bojující s tmavou nocí a zahánějíc co věk mraky, až i nejmenší mráček zmizí.

Vydávaje tyto své spisy, vyvolil jsem sobě

za hlavní oučel „neustáti v pěstování a buzení citu a ducha národního;“ — a když je *Vaše knížecí Jasnost* pod svou ochranu vzíti ráčila, přijavši skromné ty plody co důkaz mé nejvyšší úcty — cíle svého dojíti doufám.

Vaší knížecí Jasnosti

nejponíženější

Drahotín baron Villani.

I. ODDĚLENÍ.
VOJENSKÉ ZPĚVY.

Zhůru bratří! zbrojme paže,
Kral a laska k vlasti kaže,
Doba k boji zve!

B. Jablonský

Před bojem.

Nepřítel hle v bázni slabé
Stojí jak by přimrazen —
Že si raděj hrob nehrabe! —
Poslední mu přišel den.
Náš meč zkusí —
Padnout musí!
Tenkrát chceme dokázat,
Že Čech v bitvě krutý kat!

Čas je — již se připravíme,
Brus si každý padný meč —
Pak se k Bohu pomodlíme,
A pak naň! spůsobme seč!
Pevně stůjme,
Následujme
Předky své — ty hrdiny;
Vždyť jsme jim to povinni!

Mezi bojem.

Zkázu jsme vám přísahali,
Zkáza vám teď všechněm buď!
Obětí jste nám se stali,
Mírně bůh nad vámi suď!
Kdo z vás v boji
Pevně stojí,
Hrdinsky si umí vést:
Nic to naplat — ztracen jest!

Ha! padejte — my couvání
Slabé v bitvě neznáme,
Aniž komu smilování
Ve běhu svém podáme,
Oheň! pif! paf!
Bodákem v dav!
Dejte v útěk se a běh,
Udatný vás zhubí Čech!!

Po boji.

Veselme se milí bratří,
Ukojme již zas svůj hněv:
Čest a chvála Čechům patří,
Bohu vroucí vděk a zpěv!
Srdce bije:
»Čech ať žije!«
Statný ť vlasti hajitel,
Jímž poražen nepřítel!

Krutá bitva to dnes byla,
Krev, ach! tekla proudem z ran;
Hrdinská smrt vydobyla
Mnohému z nás v nebi stan.
Ránu bolnou
Vůlí volnou
Přetrpěl již Slávy syn —
Mrtev budiž velebín!

Před táborem.

Polní počnou radovánky —
Hra a zpěv a hudby zvuk
Oživovat bude stánky;
Jest to srdcejemný hluk.
Plesy ranní,
Drnkot zbraní,
Ohlas bubnů, silnozvučný vel,
Vše to zbudí temná rána z děl.

Leskl'ých zbraní sestavení,
Houfy smělých vojínů,
Jich u nočních ohňů bdění
Oživuje rovinu.
Koní dupot,
Sklenic tlukot,
Krojů — barev — fáborů — —
Vše se střídá v táboru!

V táboře.

Širé nebe nás tu kreje,
Širé pole náš je byt:
Ve dne slunce v tvář se směje,
V noci hvězd nas škadlí kmit.
Vino se pění —
Harfy slyš znění —
Sklenic řinkot — ručnic blesk —
Hochův švárných zpěv a tlesk.

Kouř se zhůru k nebi valí,
Voják střelbou končí den;
Tmavá noc vše zaobalí,
Ztápí život v tichý sen.
Duch teď i lělo,
Ručnice, dělo,
V pokoji vše zpočívá,
Straž jen bdí teď bedlivá.

Tah rovinou.

V pravo v levo vidět v dálku:
Vidět v před a také v zad;
Tu by mohlo vojsko válku
Jedním rázem dokonat.
Jezdec v jetí
Polem letí —
Pěší vezme bodlo v bok;
Bitvu skončí krve tok!

Dělostřelstvo pohybuje
Mocně se tou rovinou —
Koule kouli následuje
Sílou strašněsmrtivou.
Žádné moci
V samé noci
Se zde nikde nelze skrýt;
Zde bychom se chtěli bít!

Tah hornatou krajinou.

Tu nám v odpor stojí skála,
Tu zas skáčem přes vodu;
Noha lidská kde nestála,
Přijdem na svém pochodu.
Vítr fučí —
Hromem hučí
Ohlas střelby od skalin — —
Dál jde směle války syn.

Dál, jen dál! Tam za tím lesem,
Kde ten věkovitý strom,
Tam náš cíl! Tam má se s plesem
Mísit střelby blesk a hrom!
Tam vrah čeká — —
Hroz se reka,
Hroz se vrahu českých ran,
Hrobu budeš v obět dán!

Vojín.

Ve své vlasti jsme co v ráji,
Krásnáť vlast má — domov můj;
Kdo ji chrání — právo hájí,
Přemilým mi bratrem sluj!
Udatnosti
Vzácné cnosti
Vojín v prsa vrytě má;
Čest a slávu vojín zná!

Vojínem chci věrným býti,
Hájit vlast svou milenou;
Hvězda Slávy se má skvíti
Rozněcujíc duši mou.
Čest a sláva,
Hájit práva!
Kdo jest vlasti hodný syn,
Toho vábí slavný čin.

Smrt vojína.

Již jsem statně vrahy bije
V onen svět slal mnohý stín;
Teď i můj zrak mha již kryje,
Již mě shltne smrti klín.
Smrt mě hledá —
Přijď ty hledá!
Nehrozím se tebe nic,
Já ti půjdu směle vstříc!

»S Bohem!« bratří! již nemohu
Déle s vámi bojovat;
Pomněte že vlasti, Bohu
Vždy se máte v oběť dát.
Mužně chraňte
Vlast a braňte
Rekovsky se jako já —
Vítězství vám nebe dá!

Vojenská.

Zhůru bratří! z nenadání
Nás vlast volá k bojování —
Ai, již vidět hochů roj
Táhnouti v krvavý boj.

Vojenských trub milé znění
Pro vlastence marno není;
Protož každý kdo jest Čech,
Dívky své, svých přátel nech!

Neb' ze skutků jenom sláva
Vlasti trvalá nastává;
Věrným kdo chce Čechem slout,
Musí mečem z pošvy hnout.

My se pyšně Čechy zveme;
Zhůru! ať teď dokážeme,
Že též máme předků cnost,
Že též máme udatnost.

Až se z boje navrátíme,
Dívky své zas uvidíme,
Ty nám budou věnce vít,
S jásaním nás přijme lid.

Skvělej' se než zlato třpytí
Příštích Slávy věnců kvítí —
Zhůru! v boj! je vydobýt —
Čela sobě ozdobit!!

Útok.

Tam s těch náspů hřímá dělo,
Jakby všecko zhubit chtělo — —
Jižjiž padlo dosti nás;
Útokem se hnát je čas!

Zhůru hoši! k bokům bodla!
Prvním být nech každý hodlá —
Kulím děl těch pojďme vstret,
Věřte, budou naše hned.

Hurrá! hurrá! krev ať teče,
Slavný bude konec seče;
Vítězství nám Bože dej —
Na náspu náš prapor věj!

Před nastávající válkou.

Vel, králi náš,
Čechů srdce máš!
Veď v bitvy slavné Čechů četné voje,
Na vrahy veď nás, buď náš vojvoda —
Uhájit trůn svůj — drahé vlasti svoje,
Pro tebe Čech radostně život dá!
Vel, otče náš,
Život Čechů máš!

Veď, vůdce, nás,
Již káže to čas!
Zaskvi se bodlo, zařinkejte zbraně,
A zazni mile, trubko válečná! —
Plamennou poustou uderime na ně,
Čech věrný v bitvě zvítěziti zná;
Veď, vůdce, nás,
Ku válce je čas!

Pátý květen 1821.

V širošírém moři v dálce
Zaznívá kýs smutný ton;
Nevolá to trubka k válce,
Hrana vyzvání to zvon.

Muž, jenž králů trůny bořil,
Svého věku první rek —
Muž, ach! jemuž svět se kořil,
Zbaven moci končí věk.

Na svém loži leží bledě,
Jenž má jít na boží soud;
Antomarchi vedlé sedě
Zkouší jak jde krve proud.

Kolem stojí soudruhové,
Žal v jich tváři má svůj stan;
Stranou číhá Hudson Love,
Lhostejný ten Angličan.

Jižjiž končí — již se tají
Srdce prv tak bujný tluk —
Druzi slze utírají,
Kol zní bědování hluk.

Antomarchi slzu stírá
Pravě: »Císař mrtev jest!«
‚Dvakrát se zde neumírá,‘
Hudson dí; ‚teď hodin šest.‘ —

Proto zní to v šíré dálce,
Vzduchem smutný táhne ton —
Nevolá, ach! trubka k válce...
Dokonalť *Napoleon!* —

Píseň pěchoty.

Zpřímá nesu hrdé hlavu,
Nohou pevné šlapu zem,
Sloužím vlasti — králi — právu —
Věrný syn své vlasti jsem.

V boji v husté řadě stojím,
V seč se ženu s jekotem,
Smrtné lůžko tomu strojím,
Jehož stíhám outokem.

Ručnici svou nabíjeti,
Bodlo nésti pěší zná,
Do boje se pobízeti,
V čas potřeby nenechá.

Kyrysnická.

Komu kyrys prsa kryje,
Pod nímž věrně srdce bije?
To jsem já! — kyrysník,
Statný Čechů bojovník!

Kdo se nese jak ulytý,
Na své sedlo jak přibitý?
To jsem já — kyrysník,
Čechů slavných bojovník.

Kdo jak rytíř ze Blaníka
Vyšine se na konika?
To jsem já — kyrysník,
Statných Čechů bojovník.

»Po boku se palaš třpytí,
Chce pro vlast vytasen býti —«
Tak řku já — kyrysník,
Čechů věrný bojovník!

Myslivecká.

Myslivcům zde neuteče
Žádný, kdo jim v poli stojí,
Bodla dlouhá jako meče
Hlavy půlí v krutém boji.

Mysliveček najde místo,
Po trampotách tam si hoví;
Nevystřelí než na jisto,
Z hájů, z domků, z jam a z křoví.

Hoi, vojínem kdo chce býti,
Nám myslivcům ať se oddá —
Blaze jemu bude žíti,
Každý z nas mu ruku podá!!

Loučení-se vojína od milenky na vojnu.

(Z Danice ilirské dle —viča)

On.

S Bohem, milko!
Na tažení
Jdu teď s mečem
K porážení
Nepřítele, vlasti vraha —
Zůstaň zdráva, moje drahá!

Ač ni míry,
Ni pokoje
Láska k tobě
Nezná moje·
Přece, dokud vlast od vraha
Nezbavena — s Bohem drahá!

Neplač milá,
Nech již lkání;
Vlast nezádá
Bědování:
Buď chci shodit jarmo vraha,
Aneb zhynout — s bohem drahá!

Neplač, neplač —
V bojování
Tu krev srbská
Nezná stání.
Nech rekovsky moje dralıá,
Mne přemoci vlasti vraha!

Ona.

Cože slyším?
Opustiti
Chceš milenku
A v boj jíti!
Mníš, že nezná tvoje dralıá,
Přemáhati vlasti vraha?

Ty mne učíš
Tichou býti
A krev srbskou
V žílách míti?
To ti promine tvá dralıá,
Dáš-li jen jí meč na vraha.

Dej zbraň v ruku
Své milence,
A přilbici
Místo věnce.
Veď ji vpřed na zlého vraha,
Vděčna bude ti tvá dralıá.

Poslyš našich
Vojů hluky,
Slyš i trubek
Bujné zvuky!
Rychle tedy — pojď na vraha,
Provodí tě tvoje drahá!

On.

To, má sladká,
Být nemůže;
Meč se sluší
Jen na muže.
Pro tvé ruce moje drahá,
Nejsou pouta zlého vraha.

Prosím tě by's
Zde zůstala,
Jestli's mne kdy
Milovala;
Padnu-li já šípem vraha,
Matce *ty* zůstaneš, drahá!

Ona.

Kde ty padneš,
Chci umříti,
Neb bez tebe
Nechci žíti: —
Padneš-li ty rukou vraha,
Pak tě pomstí tvoje drahá.

Matka zná již
Moje přání,
Mám již její
Požehnání.
Rychle! čile! meč na vraha,
Provází tě tvoje drahá!

On.

Zrinského krev
V tě koluje —

Ona.

Vojsko se již
Přibližuje!

On.

Na má prsa — pak na vraha!

Ona.

Žít i mřít chce s tebou drahá!

Oba
(pokleknuvše).

Rozptýliti
A přemoci
Dej nám Boże
Všemohoucí
Našeho teď vlasti vraha! —
O to prosí s drahým drahá!

Za svobodu
Ve boj jdeme,
Nepřítele
Zaženeme;
Buď vlast zbavit zlého vraha,
Aneb zhynout s drahým drahá!

Společenské.

I.

Jeden hlas.

Píme!
Zítra v bitvu půjdeme:
Zvíme,
Sečˇ jsme, co dokážeme.
Hrejme!
Vyndej každý co má ven,
Pějme!
Veselý nám kyne den.
Vždyť se žádný z nás nebojí,
Ztratit život v krutém boji; —
Kdyby který z nás se bál,
Není hoden aby hrál;
Není hoden aby pěl,
Aby krejcar v kapse měl;
Není hoden aby pil,
Mezi námi aby žil!

Zbor.

Pějme
Hrejme,
Píme —
Zvíme,
Zda-li zítra zvítězíme!

II.

Zbor.

Kdo má české srdce v těle,
Nebojí se nepřítele!
Nechť je s čertem v sjednocení,
Nade Čecha přece není!
My ho mečem poučíme,
Bojovat že rozumíme;
Dokážem mu sílu naši,
Již ni peklo nepostraší;
Kdyby přišel ďábel sám,
Ustoupiti musí nám! —
Hurrá! hurrá!

III.

Zbor.

Čechů národ — ten ať žije,
Proň nám srdce v prsou bije!
V těle krev zahrává,
Hájit čest a práva, —
Každému, jenž Čechem jest,
Pleťme věnce, vzdejme čest!

Krásné pleti naší vlasti
Chceme srdce v oběť klásti;
Cit nám v prsou hoří,
Čech se Češce koří;
Česko, jenž znáš Čecha cítit,
Nech se vroucně políbit!

VI.

Jeden hlas.

Zbraň se blýská,
Vojín výská:
Dejte zbraň mi k bojování,
Cítím smělé krve hrání!

Šavle čilá,
To má milá:
Nuž, mi dejte šavli k boji,
Čech jak já rád v bitvě stoji!

Zbor.

Rány lejme,
Zazpívejme:
Nám jest přáno bojovati,
Pro vlast svoji umírati!

V.

První hlas.

Hoši, má-li z vás kdo děvu,
Nechať vstane, já jí v zpěvu
Na zdraví teď budu pít,
Že až k ní to bude znít!

Druhý hlas.

Mám já děvče, čilé, věrné,
Oči má jak trnky černé,
Láskou chvěje se jí ret —
Nuž jí vstaňte připíjet!

První hlas.

Sláva jí — sláva jí!
Sláva všem, jenž milují!

Zbor.

Sláva jí — sláva jí!
Sláva všem, jenž milují!
Štěstí — radost, blaho kvete
V objímání u děvčete;
Miluj tedy, kdo máš cit,
Kdo chceš světa použit!

První hlas.

Laskaví jsme mládenecové,
Slušno dívkám úctu vzdát;
A však též co vojínové
Vstante! vůdcům slávu přát!

Druhý hlas.

Máme vůdce udatného,
Ontě přítel — otec náš;
Chop se každý žbánku svého,
Kdo jej slušně v úctě máš!

První hlas.

Sláva mu — sláva mu,
Vůdci .... našemu!

Zbor.

Sláva mu — sláva mu,
Vůdci .... našemu!
Vítězství nám tamo svítí,
Kde vel jeho slyset hřmíti;
Vzdej mu každý slávu — čest,
Slava tam je kde on jest!

První hlas.

Pro vlast, bratří, bojujeme,
Ona všim má býti nám,
Matinkou ji dobrou zveme,
Mír buď jejím krajinám!

Druhý hlas.

Matka vlast nás porodila,
Práva její zastávat;
Komu tedy jesti milá —
Vstaň! své matce slávu přát!

První hlas.

Sláva jí — sláva jí!
A kdož za ni bojují!

Zbor.

Sláva jí — sláva jí!
A kdož za ni bojují!
Vlast, jenž nám všem matkou sluje,
Nech se námi oslavuje;
Nešetř nikdo sílu svou,
Zvelebit vlast milenou!

První a druhý hlas.

Sláva jí — sláva jí!
Sláva všem, jenž bojují!

Zbor.

Sláva jí — sláva jí!
Sláva všem, jenž bojují!

IV.

Jeden hlas.

Pěj, vojíne, pěj!
Smrti v tvář se směj!
Kdo neumí zazpívati,
Neumí též bojovati;
Protož vždy jen pěj,
Smrti v tvář se směj!

Zbor.

Pějme bratří, pějme,
Smrti v tvář se smějme!

Jeden hlas.

Směj se, reku, směj!
Dívky v lásce měj!
Neb kdo neumí se smáti,
Neumí též milovati;
Protož jen se směj,
Dívky v lásce měj!

Zbor.

Smějme se — ba smějme,
Dívky v lásce mějme!

Jeden hlas.

Hrej, vojíne, hrej!
Nikdy nezoufej!
Kdo neumí řádně hráti,
Neumí též v bitvě státi;
Protož reku hrej,
Nikdy nezoufej!

Zbor.

Řádně bratří hrejme,
Nikdy nezoufejme!

Jeden hlas.

Klej, vojíne, klej,
Pardon nedávej!
Kdo neumí notně klíti,
Nedovede zvítěziti;
Klej, vojíne, klej,
Pardon nedávej!

Zbor.

Notně bratří klejme,
Pardon nedávejme!

Jeden hlas.

Znej svou sílu, znej!
V čas ji znáti dej!
Neb kdo nezná sílu svoji,
Nedobude slávy v boji:
Znej svou sílu, znej,
V čas ji znáti dej!

Zbor.

Sílu svou my znejme,
V čas ji znáti dejme!

Jeden hlas.

Přej si, reku, přej,
Dívky zulíbej!
Komu milá jesti Sláva,
Rád Slovankám ústky dává:
Přej si, reku, přej,
Česky zulíbej!

Zbor.

Přejme sobě — přejme,
Česky zulíbejme!!

Ulánská.

Jeden hlas.

Polkyně mne zrodila,
Polakem chci být —
Jak ma matka mluvila,
Tak chci hovořit.

Zbor.

Český jazyk hlahol blahý,
Jako polský srdce jme,
Zpívejme nim, bratře drahý!
Dokud v českém kraji jsme!

Jeden hlas.

Nad ojczyznu vzdálenou
Miłši żadna zem:
Kdo miluje matku svou
Stan se Ulanem!

Zbor.

Jazyk český hlahol blahý, a t. d.

Jeden hlas.

Až se opět navrátím
Tam do Polska k nám,
Pak své matce, jižto ctím
Slušně zazpívám.

Zbor.

Tady ale v českém kraji
Známý hlahol k zpěvu zve;
Čechové nás rádi mají,
Protož česky zpívejme!

Jeden hlas.

Za to ale ať zas Čech
Polsky zazpívá,
Až jej slavný bratr Lech
Doma uvítá.

Zbor.

Bude Čech též polsky zpívat,
Až navštíví doma nás,
Milostný až srdce jímat
Bude našich dívek hlas!

II. ODDĚLENÍ.
LÍPY KVĚT.

Boha — vlast kdo nemiluje,
Ten sam sebe zatracuje;
Běda mu
Bídnému!

Buď s námi Bůh!

Slovan jsem, jenž hrdě cíti,
Že mu matkou česká vlast;
Slovanstvo chci věrně ctíti,
Jeho blaho buď má slast.
Nuže bratří a vlastenci!
My — jež pojí řeč a duch,
Spojme ruce v pevném věnci:
Zhůru vpřed! — Buď s námi Bůh!

Náš cíl.

Zaplesejme — nechme trudů —
Uskutečnil se nám sen —
Tmavou noc již mrzkých bludů
Zahnal milojasný den!

Člověk zije jenom jednou:
Žijme k slávě předkům svým:
Tenť jen, kdo má duši lednou,
Synem vlasti nevděčným!

Našinec to není, bratři,
Jenž tu s námi necítí,
Jemuž, na zoři an patří,
Blaze oko nesvítí.

Kdo je náš, jdi k cíli směle,
Je-li slovan, je-li muž;
Má-li čest a srdce v těle,
S bratry věrně vlasti služ!

Hvězda má.

Obklopen jsem tmavou nocí,
Vůkol pusto na mne zírá;
Podivnou jen jakous mocí
Jediná mi hvězda kývá.
Zachvěju se — zírám na ni —
Smělost se mi v srdce vlostí:
Jest to hvězda moje ranní,
Jenž mi kyne ku činnosti!!

Původ vlastenectví.

Ssál jsem medy ze přírody;
Z blízka budila se ves,
Tam zas šepotaly vody,
Přede mnou se šeřil les.
Vůkol vše se radovalo,
V zpěvu pták se vzhůru nes',
Vše se na mne usmívalo,
Ze všad pro mne zářil ples.

Slunce zář tu plála jasná,
Vůkol všude pučel květ:
»*Vlasti má, o jak jsi krásná,*
Krasnější snad nezná svět!«
To jsem cítil tehdá vřele,
Zrak můj počal svatě plát,
Já si slíbil žití celé,
Drahé vlasti v obět dát!

Skaz z ciziny.

O! bych jenom ptáčka mého,
Bych jej opět v kleci měl,
Jenž mi včera z domku svého
Do povětří vyletěl!

Kde pak nyni ptáčku létáš,
Kde as zpíváš, žiješ teď? —
Jestli k půlnoci zavítáš,
Jen tam do mé vlasti leť.

Leť vždy dále ku severu.
Tam kde slavný Vyšehrad —
Hlásej city mé — a věru
Uslyší tě krajan rád.

Uvidíš v těch krajích Čechy,
Uslyšíš jich líbý zpěv;
Najdeš kostinské tam střechy,
Poznáš krasu cnostných děv.

Vznes se pějíc nade Prahu,
Po níž jsem se natoužil;
»Slávu Čechům, pomstu vrahu!«
Jak jsem tě to naučil.

Že!, ze nemám jak ty, křídla,
Bujně bych se v výši vznes';
Navštívil bych drahých sídla,
Kdeby hlasně znèl můj ples!

Čechů sláva.

Mužně vlast svou zastávejme,
Bráňme právo své — svou čest,
Bídákem vždy pohrdejme,
Jenž své vlasti zrádcem jest.

Kdo se pyšní Čechem býti,
Jsa vždy věrný vlasti syn:
Tomu nechať sláva svíti,
Ten buď námi velebín.

Národu kdo drahu klestí,
Zvelebuje drahou vlast:
Tomu nechať zkvítá štěstí,
Nech mu všude kyne slast.

Jen kdo věrně vykonává
Služby, jezto konat má:
Tomu budiž čest a sláva,
On se Slavy ujímá.

Kdo však nezná bratrů činy,
Aniž zná jich svatý cíl;
Cizíť mezi vlasti syny,
Ač se bratrem narodil!

Odrodilcem toho zvete,
Neznáť vděčnost — nezná čest —
Tomu sláva nevykvete,
Nehoden jí věčně jest!

Kde domov můj?

Kde domov můj?
Tam, kde milohlasné zpěvy
Vezdy slyšet hlaholit,
Cudné, přemilostné děvy
Jimi vždy se veselit:
Tam domov můj!

Kde domov můj?
V bohatém kvetoucím kraji,
Kde lid nezná lest a hněv;
Slávu kde a právo hájí
Statně štítem ohně lev:
Tam domov můj!

Kde domov můj?
Tam, kde čisté srdce — mravy,
Krásná řeč kde panuje;
Kde se dědic otců slávy
Hrdě Čechem jmenuje:
Tam domov můj!

Tajemství.

Tam na bílém vrchu státi
Ve zpomínkách sám a sám,
Útěchou mou. — Tam se s matí,
S drahou vlastí obírám.
A tak blouznè dlouho stávám
Ponořen ve lůno snů;
Stíny z hrobů vyvolávám,
Slavné reky dávných dnů.

Do šeré zrak zírá dálky,
Divnè střídá barvy sen:
Hojnost v míru, sláva války —
Na noc hanby slávy den,
Tamto vidím hřívnatého
Lva se silnè otřásat,
Tu zas muže rekovného
Bídnè »s Bohem« světu dát.

Co blaho mé?

Co blaho mé?
Že ve Slávů zemi žiji,
Že se Slávem cítím být —
Že Slovanům věnce viji,
An svůj národ vim jak ctít:
To blaho mé!

Co blaho mé?
Že mi lze se z bratrů cnosti
Z plna srdce radovat,
Moha právem s srdečnosti
Slávům věčnou slavu přát:
To blaho mé!

Co blaho mé?
»Vzajemnost« ze heslo sluje,
Zvonci Slavy k přátelství;
A ze Slavu Slav miluje,
A ze Slávem jest, ze ví: —
To blaho mé!

Vystěhovanec.

Zasviť mi ty slunko zlaté
Na poslední z vlasti krok —
Zahřej v prsou city svaté,
Usuš v očích slzí tok.

Nezazli mi drahá máti,
Požehnání své mi dej;
Ač ti musím »s Bohem« dáti,
Za syna vždy přec mě měj.

Květné luhy — hvozdy černé!
Nikdy vás již nespatřím,
Nikdy víc své děvče věrné,
Věrné druhy neuzřím!

Český hlahol — české zpěvy
Nebudu víc v duši ssát,
Toužit budu bez úlevy
V cizině — pro vlast svou lkát!!

Zármutek.

Jednou, když jsem ještě kvítí
Do věnců si splétával,
Z říčky rybinky do sítí
Nevinně si chytával:
Tenkrát, když jsem se, jda s matkou
Před ní za motýlem hnal,
An jsem jenom čáku sladkou,
Ne pak lstivost lidí znal: —
Tenkráte jsem šťastně žil!

Ale teď! ach! krásné kvítí
Věnců osud rozdrtil,
V pavučiny moje sítí,
Ryby v písek proměnil:
Nic mi — nic mi nezůstalo,
Čím bych se zde potěšil,
Co by nazpět štěstí dalo,
Žíti, jak jsem tenkrát žil!...
Kde jste věnce — rybky mé?

Nová nade vlastí zář.

Ai slunéčko s blahorodnou tváří
Nad milenou zemí z nova září;
Bujně pučí květy v přírodě,
Krásně zkvítá blaho v národě.

Jak poupátka v jarožívém máji
Zdobujíce sady rozkvétají:
Tak se rodí v srdci lidu cit,
Toužící svou máti zvelebit.

Se rtů čistá mateřčina plyne,
Důvěrně se ze všech srdcí vine,
Máť se směje, neb svůj milý sad
Vidí láskou dítek rozkvétat.

Syna k matce pojí mocná páska,
K činu pudí mocná k vlasti láska:
Touto láskou puzen věrný syn,
Vykonal již mnohý mocný čin!

Umírající.

»Zdrávas Maria — matko boží!«
Ach již vlasti s Bohem dám!
Na smrtelném — chladném loži
Matko! prosbu velkou mám!

»Zdrávas Maria — matko boží!«
Přej te velke rodině,
Ať se její síla množí,
V každé žití hodině!

»Zdrávas Maria — matko boží!«
Střez ji svojí ochranou,
Ať ji nikdy u podnoží
Nepřatele nestanou.

»Zdrávas Maria — matko boží!«
Přej mé vlasti končinám,
Ať se zdar a rozkvět množí,
Ať jej s bouře uhlídáou.

»Zdrávas Maria — matko boží!«
Zapal slov mých hlaholy,
Ať cit věrné lásky hoří,
Jako hvězdné plápoly.

»Zdrávas Maria — matko boží!«
V lásce k bratrům umírám,
Plamen lásky nevyhoří,
Bude hořet věčně tam!! —

Na Kollára.

Pěvče! duch Tvůj mocný bystrým okem
Nad Slavstvem se vznáší veškerým;
Kýž ti možno dáti mileným
Bratrům život mocným zpěvu tokem!

Skvělým jsa vždy cizích věštců sokem,
Slavíš Minu slovem lahodným,
Káráš křivdu mečem plamenným,
Jako anděl velkým kráčíš krokem!

Jak rod Slávů — velik jsi o muži!
Neb jsi rost' jak stíny večerní,
Že již místa nebudeš mít v hrobě.

Kdo Tvé písně pojal, ten si růži
Nejkrásnější vsadil v srdci svém — —
Budiž za to vroucí díky Tobě!

Jindy a nyní.

Když jsem nevinně se ještě na svět díval
Jako dítě — ó tu jsem byl přešťastný!
Teď, co znám mrav lidstva lichý, hanebný,
Teď již svět mi není tím, čím jindy býval.

O! jak rád bych vesele a líbě zpíval,
Kdyby smutek s věkem mým tak neshodný
Nekalil mou duši, a já překrásný
Sen ten ještě snil, jak jsem jej jindy snával!

Však i obrazy ty, ježto teď ve zdání
Zlomyslně Somnus přede mnou pohaní,
Nedělí mou mysl strastí zkoušenou:

Neboť vím, že strašné příšery ty jednou,
Jenž mě v mojích snech teď dělí, jistě zbledнou,
A že krásní dnové světla nastanou.

Básníka loučení-se s básněním.

Jak se divně v tomto světě všecko mění,
Bože můj! — Hle! jednou jsem chtěl zplyna v cit
Všecko jenom básní pěkně povědit:
Ale ach! tak nyní více tomu není!

O má harfo! básník hněvem rozpálený
O zem tebou v zoufalství chce udeřit,
Aniž více na pokažený zde lid
Nepůsobí tvé nejtruchlivější znění!

Prask ... ha! jižjiž milé harfy zříceniny
Pod nohama mýma leží, a strun lkání
Poslední umírá v smutném drkotání ...

S Bohem, harfo má, dej na vždy vlastencům!
V nadhrobní své písni uč mé vlasti syny,
By vždy v lásce měli dary krásných um!

Večerní myšlénky.

I.

Co mi krajinu tu skrývá
Jako nebe tmavý mrak?
Proč se darmo v dálku dívá
Ostrých jindy očí zrak?

Prach se ku nebesům valí,
V jeho středu skví se meč —
Proudy krve vody kalí...
Ha! toť krutá Čechů seč!

Češi švarní, necouvejte!
Šťastna budiž vaše zbraň!
Blaho vlasti bratrům dejte,
Vámi Čech se šťastným staň!

II.

Slunce jasněj' zasvitnulo
Hledíc ze zatemnych hor —
Srdce v prsou procitnulo,
Žívet hlásá Čechů zbor.

Zeleněji kvetou háje,
Blaho šumí proudy vod;
To jsou české — naše ráje,
Národ v nich jest Slávy rod.

Užívejte, bratři mili,
Země ráj vám otevřen;
Zde, kde jste se narodili,
Zasvitne vám jasný den!

III.

Jak se tu tak v nevinnosti
Sešel věnec krásných děv?
Proč z úst plných líbeznosti
Líbomilý plyne zpěv?

Radujíť se holubinky,
Že Čech k Čechu se chce znát —
Za to prý jej krasotinky
Věrněj' chtějí milovat.

Milujte, ach! líbé děvy,
Milujte nás — bratry své!
Zpívejte nám české zpěvy —
To nás k vám, to k lásce zve.

IV.

Na vršíčku křížek stojí —
Nad ním bledé luny svit...
Vůkol duchů dav se rojí —
Hvězdíček se třpytí kmit.

»Smím-li se vás směle ptáti,
Co ten křížek znamená?—
»Ty máš místo tete znáti,
Jak je z nás tu každý zná!

Jako hrom to třese zemí...
Duchové — kříž — vrch ten tam —
Stojím bez slov jako němý,
Vím však již, co myslit mám!

V.

Jednou, když jsem širým polem
Noční dobou chvatem jel:
Tu jsem stvůry kol a kolem —
Ve snách či snad v skutku zřel.

Vůkol mne se světla skvěly,
Les zlatila jasná zář,
Stromy rozkoší se chvěly,
Smála se i luny tvář.

»Divný obraz je to v skutku!«
Zavolám, a silný hlas
V tom se ozve: »*Zanech smutku,*
Radostný teď počne čas!«

VI.

Umíráček matce zvoní,
Sestra vedle umírá —
Oko moje slze roní,
Na ten žal an pozírá.

Tu se matka opět zmůže,
Život se jí vrací zas —
Sestra zkvítá zas co růže,
Zas zní obou líbý hlas.

Tak vlast má s svou sestrou klesla,
Tak můj národ umíral . . .
Tak se teď zas bujně vznesla —
Bůh jí zase život dal !

VII.

Třtiny na rybníce vlají,
Jenžto vichrem rozbouřen;
Kalné vlny šepotají,
Z hloubi slyšet kvíl a sten.

Hrůza vládne v blízkém lese —
Vichřici se klátí strom:
Skála věčná se tam třese —
Ptactvo plaší blesk a hrom.

Co ty vlny šepotají?
Proč se děsí zvěř a lid?...
Zločinci se zpovídají,
Jimž jen Bůh může odpustit!

VIII.

Šerá tma již skrývá kraje,
An již ve snach každý tvor;
Sama večernice plaje,
Stříbřic pusto dálných hor.

Na hřbitov sám kráčím zticha
Promluvit tam s otcem svým . . .
Všecko mrtvo. Červ jen dýchá
Pod náhrobkem kamenným.

Kleknu tam, jej vyzývaje,
By se vrátil v život zas;
On však zná již nebes ráje,
Nechce slyšet synův hlas!

IX.

»Chcete psové věčně žíti?«
Tak král pruský ku svým řek' —
Ti pak počali se bíti,
Každý byl v tom boji rek.

»Chcete Češi věčně hníti?«
Takto kdyby vůdce lál —
Zdaliž by pak zvítěziti
Věrný Čech se v bitvu hnal?

Statný Čech své povinnosti,
Právo své — svou sílu zná;
Protož život s ochotností
Pro krále a pro vlast dá!

Na cestu.

Lkám vám to kvítky, co na srdci leží —
Lidé, ach! nemají více zde cit.
K propasti moře rychle voda běží,
Tam nese trudy své — tam bude klid.
Házim v ni růže svá — všecko své kvítí:
Proudy vy prudké, s nimi můj pohřběte žal!
V světě již míru mi nelze najíti,
Leč bych si sám to, co nikdy nebude, lhal!!

III. ODDĚLENÍ.
DEKLAMACE.

Bojiště.

Ticho vůkol — odpočívá
Mečů řinkot — hlukot děl:
Měsíček se z výše dívá
Jakby smutnou píseň pěl.
Krajina prv velmi živá,
Trudně se mi odvírá —
Ohlas skal se neozývá,
Příroda zde umírá.
List se stromu opadává,
Potok hučí litostní —
Ptactvo v boru si pospává,
O překrutých činech sní.

* * * * * *
* * * * * *
* * *

Větřík s květin slze stírá,
Růže tváře neodvírá —
Flora všecka žalem vadne,
Vůbec smutek tady vládne!

Viz, měsíčku, jak tu kráčím,
Kolem smrtí obklopen:
V krvi Čechův nohu máčím,
Na jich hrob jsa uveden.
Bohužel již vykonáno —
Vybojován trud a žal:
Nebylo mi blaho přáno —
Nešťastník tu v boji stál!

* * *
* *

Slyš! slyš! těžké oddechnutí
Na blízku jest k slyšení —
Polomrtvých slabé hnutí,
Lkání jich a kvílení.
Zde mrtvola roztáhnutá
Leží ranou svalena —
Tělo nahé — noha zutá —
Pod ní bídná halena.
Meč je zláman — ruka bledá,
Na bambitce schází prach;
Oko mrtvé koho hledá —
Jeví hrůzu, smrt a strach.
Kdo ten život as ukrátil,
Jenž moh' býti blažený?
Ukrutný jej meč zachvátil, —
Od koho byl tasený?
Ach! na toho tady reka,
Jejž již srdce nebolí,
Toužebně milenka čeká
Ve vlastenském údolí.

Máť on otce v českém kraji,
Matku též: — on mrtev zde!
Nadarmo se načekají,
On již více nepřijde.
Nepřijde je pozdraviti,
Nepřijde je obejmout:
Nebudoutě blaho míti
Na prsa jej přivinout.
Leží mrtev — leží nahý —
Vzhůru srstí jeho vlas:
Dokonaltě — dožil záhy.
Doměřen mu v světě čas!
Úsměch v tváři bledé hraje —
Tak vyhlíží padlý rek;
Jistě zpomněl na své kraje —
»S Bohem!« milým vlídně řek'!

* * * *
* * *
* *
*

Mračno táhne — jen se leje —
Blýskot plodí hromu vztek:
Tvář krvavau voda meje —
Ha! můj přítel tento rek!

* * * *
* * *
* *
*

Pomsta! Pomsta!

*

Kdo jest člověk — kdo zná právo,
Přijď k rozumu — ze mdlob vstaň:
Střež bohyně ty nás Slávo,
Upevňuj a brus nám zbraň!! —

K novému roku.

(Krásnému pohlaví.)

Milotvárné, vonné růže,
Vám je slušno vroucně přát;
Nebo z vás každinká může
Mnoho nám i Vlasti vzdát.
Vy jste naše sestry krásné,
Máte s námi jeden cíl; —
Láska v onom neuhasne,
Jenž se s vámi seznámil.
Věrní Češi — vlastencové
Přejí získat Vlasti vás,
By nastalo žití nové —
Jestiť k tomu valný čas!
Zjevili jsme svoje přání,
Dávno sice, sestry, vám:
By jste u svém počínání
Přály otčině i nám.
Zjevujem je neustále,
Víme také uznávat,
Když si která Vlasti k chvale
S námi umí počínat.
Jako věrní Vlasti synì
An v svět kráčí nový rok,
Přejem, vroucně, by jste nyní

Stejný s námi měly krok.
Čechové jsme; protož jesti
Česka v Čechách pro nás slast,
Českám chceme věnce plésti,
S Českou žít pro českou vlast.
Nermoutilo v živobití
Nic víc nás než onen pád,
Že nechtěla mnohá býti,
Čím se každá teď má stát.
Smíme nyní povědíti:
»Stydèla se krásná pleť
Řečí českou promluviti« —
A však to již jinák teď! —
Ta tam doba — přešly časy —
Věnujmež jim trudu vzdech;
Líbě znějí sester hlasy,
K Češce se teď vine Čech.
Že jsou sestry nevěrnice,
Že jim nelze srdce vzdát,
Netřeba nám láti více, —
Zas je můžem milovat.
Změnilo se k potěšení
V naší Vlasti mnoho již,
Nyní přáti víc nám není,
Než bychom šli výš a výš.
Vy jste Češky naše Sláva,
Získáte-li Vlasti čest,
Čech vám za to díky vzdává,
An teď vašim bratrem jest.
Český hlahol z úst vám plyne,

Milým vám se náš zpěv stal,
Jenž se z srdce k srdci vine,
Jakby anjel zazpíval.
Vy se právem honosíte
Nejzvučnější jazyk mít,
A jak mile promluvíte,
Znáte lmed i zvítězit.
Věrných bratrů účel znáte,
Ctíte národ milý vám —
V úctě předky vaše máte,
A jste vlídné také k nám.
Vaše krása — známá světu
Zrůstem, půvabností lic,
Ve původním vás teď květu
Zdobí v očích Čechů vic.
Slovem sestry, vaše cnosti
Četné — velké — božské jsou;
Mějteż stále nás v milosti,
Pro vás prsa nám se dmou.
Úctu vzdává srdce žhoucí,
Nový rok buď k štěstí vám,
Přijměteż vy přání vroucí —
Přejteż rovně také nám.
Pak jistotně dojdem cíle —
Vlast nám bude děkovat:
Srdce Čechů — sestry milé!
Pro vás bude plapolat!! —

Besední čtení.

I.

Uminil jsem sobě jako bratr k bratru promluviti,
Slov ni chvály, ani hany v toku řeči nešetřiti,
Jist jsa, že co s upřímností od jazyka plyne,
Vzdy se z prsou k prsoum, z srdce k srdci vine. —
Divný obraz se mi někdy, maně kolikráte
Rozličnými barvy ozdobený před očima mate,
Když se na svět vůkol sebe pozorlivě podíváme,
Rozličných zde mravů, zvyků, cílů, smyslův uhlídáme;
Přerozmarně lidstvo k předu toužebnosti kráčí,
Že náš v rozjímání toho všeho duch ni nepostačí.
Všelijaké jsou k účelu člověčenstva dráhy,
Všelijaké jednotlivcův i národův snahy; —
Tutě bratr, jenžto učeností vyskytuje,
Tu zas národ, jenž svou sílu vyvinuje,
Náruživost tamo zuří, tady vládne hněv,
Onde mír je svatý, jinde bojů teče krev;
Tady nízkost, podlost, surovost, ach pohleďnète!
Jinde vzdělanost zas vedle vznešenosti kvète;
Tu se soudruh na soudruha vlídně pousmívá,
Laskavě se v oko jeho jako bratru dívá;
Tu jdou jinochové předúvěrně bok po boku,
Tam se sok zas nepřátelsky vstříc postaví svému soku;
Tutě národ údův svojich duch vzdělává,

Tam se síle, tělesnosti přednost dává;
Tu má vojna, seč a hádka, jinde mír a pokoj stan,
Tu jest obchod rozesáhlý, tam průmysl pěstován· —
Učenec zde po tajnostech přírodnosti bádá,
Tamto řečník veřejně se s celým světem hádá:
Tu se jeden — také bratr — rmoutí, koupá ve slzích,
Tamto zpěv se rozprostírá, ozývá se smích;
Tu co krásou, výborností, obzvláštností sluje,
Jinde se co ošklivost a obyčejnost zavrhuje;
Oučel, ku kterému tamto národ silomožně spěchá,
Soused v lhostejnosti nevšímavě pozanechá;
Po čem kdysi jeden zrakem bystrým baží,
Druhý sobě sotva přeje, slabě sobě váží:
A tak v této velké divotvorné světa síni
Jeden takto, jiný jinak mysli, soudí, cítí, míní. —
Jeden hněv si, mračné oko, ostré slovo vyvolí,
Druhému zas ve dobrotě láskou srdce zabolí;
Jeden lesy, druhý louky, třetí pole, čtvrtý háje,
Pátý skály, šestý města, sedmý vsy a jejich stáje,
Osmý koně — jiný kočky — jiný psy zas oblibuje,
Jiný opět jiný předmět sobě tady zamiluje.
Může mnohý na dívčinu nejkrásnější zanevřiti,
Při jejímžto vzhledu jenom jiný úctu vřelou cíti;
Mnohý pro to, čemu dav se lidstva s úctou koří,
Ani jiskrou dosti malou šetrnosti nezahoří:
Rozličné jsou touhy, rozličný je lid,
Rozličné i náhledy jsou, rozličný je cit.
Bratr s bratrem, sestra s sestrou tady sočí,
Jeden každý v zdejší velké lidské společnosti
Všelikeré vyjevuje — mnit bude touzebnosti; —

Jenom jeden cit — ten každý, každý stejně zná,
Ten všech lidí prsa stejně, duši stejně zajímá;
Tímtě člověk, byťby jinak beze citu byl,
Ve svět vkročil, s tím se každý narodil.
Tento cit, jejž všickni bez rozdílu známe:
Láskou k vlasti, k svému rodu nazýváme.
Nikdo snad se v tomto světě ještě nezasmál,
Jenžby tento cit byl, jeho sladkost nepoznal;
Nikdo běh života ještě snad zde neskončil,
Jehož by nebyl ten útěšný cit oblažil;
Nikdo nekles' ve hrob ve vzdálené cizině,
Aby nebyl nepocítil blahou lásku k otčině;
Nikdo, ještě nikdo, byť byl prošel světů kraje,
Není, by nezpomněl kdysi na své vlasti háje. —
Řci, co chceš, ty mudrlante! lhostejníku!
Řci, že prost jsi lidské touhy, lidských zvyků,
Řci a přisahej mi, že si nikdy nezpomněl,
Zdalis jakou vlast, či jakou matku měl!?
Klekni na kolena, setrvej v svém zapírání,
Tluč se v prsa — lžeš! ty's předce vzpomněl na ni
Zaklínej se, že ni rod svůj ni vlast svou neznáš,
Že svět celý, národ každý ve vážnosti stejné máš;
Dokazuj mi ohnivými, plynoucími slovy,
Že jsi nezacítil nikdy touhy, lásky k vlasti kovy;
Uváděj mi důkazův své řeči nesčíslný čet, —
Ty lžeš! slova hříšná pronáší tvůj ret!
Umírej — ba vypusť duši v zapírání, —
Tys lhal! ve svém hříchu zpomněls na ni!!!
Láska k vlasti, k svému rodu hlaží, sílí,
Vřelým ohněm ku dobrému, k vznešenosti pílí,

Láska k vlasti, v dobrou půdu dobré seje,
Plody sobě, účel touhy jiným přeje;
Dítko, nemluvňátko, nevinátkem ještě jsouci,
Zná již lásku, lásku totiž k matce vroucí,
V čas potřeby nešetří ni otec svého syna,
Matka ví, jak činit k cíli blaha jest povinna.
Každý účel žití svého, povinnost svou zná,
Jedná, činí, seč a k čemu sílu v sobě má.
Hrnou v boj se nezhroženě jako lvové
Pro svou vlast a lásku věrní mládencové,
Pletou věnce květné ochotně a čile
Rekům slavným dívky útlé, roztomilé;
Učencové vlasti chrám a oltář zvelebují,
Básníkové předky v zpěvu chvalném opěvují:
Láska k vlasti svítí, září, ze sna budí,
K činu, k skutku čilou krev a duši pudí,
Láska k vlasti — — Čechu! — ba vždyť ty ji také znáš —
Jenom že .... ze veřejně ji vyjeviti prodlevaš!!
Poslyš — nedurď však se na krajana svého,
Láskou k vlasti, k svému, k tvému rodu pojatého;
Slyš, že Angličan jest věren svému moři,
Francouz pro svou Loaru že láskou hoří,
Španiel že se vínem, šlechtou, dohanem svým pyšní,
Šatstvem svým že honosí se Maďar pyšný,
Wlach že neopanští sladké svoje kraje,
Němec v uctě že ma dubové své háje,
Milý Rusovi že jest i sněžných krajů vzhled,
Švédům žetě slouží za okrasu řeč a vrchů led,
Vesele že Švejcar v výsi skalin, do údolí
Chvalozpěvnau píseň o své vlasti zahlaholí;

Řekovi že svatá přírodnosti krása,
Slavně že on slavných předků slávu hlásá,
Polák že vždy pyšným, hrdým na to jesti,
Že zná hbitě meč a slovo v svém jazyku vésti;
Tatar, Peršan, Čínan, Japan, — slovem v světě
Každému že v srdci růže lásky k vlasti kvete;
Arab, Mouřenín, ba jeden jako druhý,
Že cti jazyk svůj, a miluje své vlasti luhy. —
A ty Čechu? — — Čech se Čechem býti stydí,
Doma trní, jinde růže, věnce vidí,
V cizím rouchu něčím lepším být se mní,
Cizí jazyk milej' jemu než domácí zní!
Náš krajan jen, slavných předků syn a Čech,
Setrhává vlastní oblek, kochá sebe v cizích snech,
Stydí se, ha! oným zvukem promluviti,
Jenžto mile jímá, zná i mocně hřmíti.
Jenžto v prsou budí milenosti jemný cit,
Lásku vniká, lásku získá, zkřísit zná i usmrtit.
Stydí, ha! se směle, hlasně vyznávati,
Čechem že jest, Čechia že jeho máti;
Nezná dějepis svůj, předky slavné,
Doby nynější, ni doby přešlé, doby dávné,
Bájkou jest mu Přemyslovcův sláva,
Hanu svojím, chválu cizím rekům vzdává. —
Styď se, Čechu! nezdárný své vlasti synu!
Že kraj cizí miluješ i nad otčinu.
Tebe marně zefír českých sadů líbá,
Srdcem tvým ni božská svatost nepohýbá,
Ty jsi kámen, beze ducha, beze citu,
Hvězda tmavá, beze ohně, beze kmitu,

Ty v své bídné, smutné lhostejnosti
Neznáš i nepoznáš světa povinnosti;
Tys nevěrník, jenžto vše, co svatým sluje,
Kroj svůj, jazyk, zvyky, touhy proměňuje,
Jenžto všim by milerád v tom světě byl,
Jen to, ach! ne, k čemu Bůh tě ustvořil!
Tys falešník, jenžto matku prozrazuje,
Hříšník, jenž náději, lásku, víru zavrhuje,
Jenžto nezná svatý účel svého žití,
Antě pro hřích jako pro cnost stejně cítí;
Pochlebníku, jenžto cizím peřím zohyzďuješ sebe — —
A předc jsi Čech — bratr náš — o kýž tě osvěť nebe!! - -
Však — o jakou mluvím k tobě, bratře, řeč?
Jakým právem měním proti tobě péro v meč?! —
Jakým právem? — Pravdu jsem chtěl prohoditi,
Mnohy nač se durdí, mezi námi vyjeviti.
Říci jsem chtěl, co se o tě míní,
Čeho cizinec jak krajan tebe viní:
Abys poznal svého žití cíl,
Jednání své a své činy proměnil;
Abys věděl, co tvá chyba, co tvůj hřích,
Abys vstoupnul ve společnost pobratřenců svých,
Abys pletl zdárné kvítí, růží vůně u věnec —
Abys zdárný syn byl vlasti své a vlastenec! —
To však nechať naši lásku neruší,
Žijmez v lásce, jak se Čechům přísluší!! —

II.

Tak bych vás dnes jako vzácné kvítí v sadě
Vlastencové drazí! viděl pohromadě:
Ptá se duše moje: »K jakému as dílu,
Sešel se tak četný věnec vlastimilů?«
Povězme si ve bratrském rozmlouvání,
Oč má první býti naše postarání? —
Máme-li se jako pochlebníci kořit,
Chrámy vlasti — slávy sloupy bořit?
Máme-li svůj původ zapírati;
Cizí zvyky za své uznávati!
Máme-li se odporníkův bát,
Dokud král nám milostivě ráčí přát?
Mám-li se stydět za svůj národ — za svou vlast,
Síly své na cizí oltář klást?
Máme-li svou lásku k vlasti tajit,
Vlastní půdu zanedbávat, cizí hájit?
Radno-li též jiným cesty klestit,
Cizích sadů, cizích zahrad květy pěstit?
Máme-li se báti veřejnosti,
Stranit se a jednat v soukromnosti?
Máme-li věrnými Čechy býti;
Neb poběhle Vlast a Národ prozraditi?!

Vlast pod širým nebem jediný je chrám
Vnadný — bohumilý — pro útěchu nám;
Národ celý v něm se modlí o své štěstí,
Duchem, srdcem k slávě své jen dobré pěstí,
Vzývá Boha o blaho a spokojnost,
Vroucně prosí o svou budoucnost;
A jak národ jedná den co den,
Tak i jednat z nás je každý povinen.
Kdo nechrání Vlasti chrám a čest,
Nevěrným své vlasti synem — zrádcem jest! —
Jazyk náš, jenž lepotou oplývá,
Duši, srdce celou mocí jímá,
Lahodně se line, strašně hřmí,
Jak kdo vládnouti s ním rozumí;
Jazyk náš, od matky vštípen v outlém mládí,
Jenž v zpomínkách milých — trpkých život sladí,
Jejž příroda za znak narozením dává,
Jenž po smrti otců synům dědictvím zůstává,
Jazyk, jejž Bůh Pán nám k vyjádření dal,
Aby modlitby svých dítek rozeznal:
Tento jazyk — jazyk český — jazyk náš
Kdo nectíš — ba tupíš, v ošklivosti máš;
Ty's nehoden na té půdě v lůně Vlasti žít,
Tobě radno všudy — jen ne mezi Čechy jít!! —

Účel náš je spravedlivý — svatý,
Čin veškeré touhy naši nepřepiatý,
Právo člověčenstva nechcem zhanobit;
Sílu naší — účel náš — to naše vlastenectví

Skrývat není třeba — svět ať touhu naší zví!
My chcem otcům věrní býti, Čechy chceme být!
Kdyby komu líbiti se to nechtělo,
Brachu! uzříš naše smělé čelo.
Kdo však krále, vlast a národ miluješ,
Též ten trojlist zastat dovedeš.
Není třeba odpůrcův se našich báti,
Dokud chrání Otec král a Vlasti máti,
Dokud věrnou láskou srdce plápola,
Dokud rámě lenosti se nepodá!
Budem jednat, jakož král a vlast nám káže,
K čemu rozum, láska a povinnost váže,
I nechť odpůrcové vztekem křičí,
Nechť se zlobí — jedovatě sičí:
My pozvolna pravou cestou jdeme dál,
Bude plakat nepochybně, kdo se posud smál!

IV. ODDĚLENÍ
SMÍR.

I.

Červen byl — v rozvitém květu
Zavítala růže světu;
Vše slavilo příchod její.
Zlaté jí slunéčko září
Jako oko z krásné tváři,
Větérky k ní lehce vějí,
Větvička ji zastínuje,
Rosní krůpěj omlazuje,
Motýlec ji vřele vítá,
Z dáli potok blíž se vine,
Rozlouženě čilej plyne,
I včelička kolem lítá,
Hrdličky ji pozdravují
Celujíce se radují;
Háj ji šumný vzdech svůj hlásá,
Slavík o své lásce pěje,
Co miluje k růži dýchá
Jako v spánku děva tichá;
Každý tvor nad růží jásá,
Vesmír kolkolem se směje.

Pod dubem, kde stíny šedé
Seje háj, jun čacký sedě
Zpomíná si na své ráje

Přemilostné krásné květy,
Ale když zrak v knihu padá,
V obrazy Máchova máje,
Kde se klam se pravdou hádá —
Duch se v jiné béře světy.

»Ha! děva, již vroucně ctil,
V níž, že zří vzor ctností, mnil,
Jeho ráj — přeblahý sen,
Žití nejjasnější den,
Hvězda, jenž se čistě skvěla —
Ta by z výše padnout měla?!

Ne! to nelze — nelze býti,
Srdce, ježto lásku cítí,
Tvor, jenž k tvoru láskou lne,
Lásce věren zůstane.«

Povzdechna se zamyslí,
A pak pošeptem dí:
»Pěvče milý! — Chtěl jsi děvy —
Nejsvětější cnoty zjevy —
Hroznou bájí zoškliviti,
Cit k nim v srdci udusiti?
Chtěl jsi Lásce Víru vzít,
V prsou štíra uhostit?

Ne! to nelze — nelze býti,
Srdce, ješto lásku cítí
Lásce věrné zůstane!«

Zavřel knihu — dřímá v stínu,
V zdání spatří svojí Mínu.
Lehký krok se blíží vlídně,
Žhoucí zrak mu kyne klidně,
Šepotáním ret se chvěje,
Růží tvář se jemně rděje;
K čemu vábí tváří květ,
Po čem touhou práhne ret,
Nejtajnější srdce přání
Zradí dívy šepotání.

Podál v mechu leží kniha,
V nížto stvůra stvůru stíhá;
Nešťastník ten, jenž ji psal,
Ve snu před ním umíral.
Táže se jej na svedomí,
Zda co napsal o svém citu
Soudci svému v hvězdném bytu,
— Otci lásky — říci smí?
Nešťastník ten, jak to slechl',
Rukou kynul, těžce vzdechl' —
Dí pak pootevřev oči:
»Zdeť na bratra bratr soči,
Leť a lichost tento svět!« —
Více nechtěl povědět.

Milencovi líce blednou,
Táže se on ještě jednou:
»Odpověz mi na otázku,
Zdali mohu věřit v lásku,

V svatý slib a přisahání?
Má-li Víra zde své stání? —
Tobě tmí se oko jasné —
Tváře blednou — oheň hasne —
Tobě kyne Lethin břeh —
Zdejšího života běh
Dokonáváš — brzo dán,
Bude tobě jiný stán!
Jak tvůj čas dokoná — zhyne —
Brzy tam o touze jiné,
Milosti a víře zvíš!
Povèz tedy, víru zda-li
Čáku, lásku lidé lhali,
Lkáti-li tak soudci smíš?«
Zmírající divě zíral,
Slabý nutil z sebe hlas:
»Mně se lásky ráj otvíral,
Květy naděje jsem zbíral,
Všecko však jsem ztratil zas.
Svět mi z prsou vyrval cit,
A trpce mne přesvědčil,
Že jsem neměl šťastným být,
Že jsem jenom blaze snil.
Mezi světem člověk bloudí,
Žalostivě — bez žele,
Jak osud na dráhu žití
Trní — růže nastele.
Bůh ať nad mnou mírně soudí,
Ráčiž mně milostiv býti,
Až mu budu žalovat,

Že i láska umí lhát...
Nevěř — smrt....; mně došel čas,
Tam se uvidíme zas!«

Umlknul — a jeho zrak
Zastřel temný smrti mrak,
Ledový mu zmodral ret,
Bledl v tváři matný květ — —
Beze citu do zoufání
Pochoval svá všecka přání,
Sen života, jejž zde snil,
V nový věčný proměnil.

Ulekl se spící v stínu,
Probudí se — volá Mínu,
Však zrak jeho v knihu padá,
Kde se klam se pravdou hádá,
Jeho sen ho opět vítá,
A hroznějším světlem zkvítá:

»Děva, jíž muž vroucně ctí,
V níž, že zří vzor ctnoty, mní,
Hvězda okras nebeských —
Ta by mohla padnout v hřích?
Mínо! Mínо! Děvo krásná,
Milosti hvězdice spasná,
Kdybys ohněm slibu plála,
Že jsi v tvojí lásce stálá —
Nelze — nelze věřit tobě — !?! —
Nešťastník v poslední době,

An klam světa dobře znal,
Lichotou mne nepřelhal.

Mlčí — slzí v chladném stínu;
Cit horoucí prsa ouží,
Srdce přežádoucně touží,
A on k sobě volá Mínu,
Nový lásky tvoře ráj;
I tam, kde se jasní háj,
Děvče outlé, srnkočilé
Blíž do vonných stínů běží, —
Krok a skok — o šťastné chvíle! —
V náručí milenci leží.

»O milostné náhody,
Že tě Míno tady zřím,
A ve lůně přírody
K srdci svému přitulím!«

»Ukojiti v prsou lásku
Dál jsem vyšla na procházku —
Šumný háj — kvetoucí dol
Umírňuje lásky bol.
Věděla jsem — nevěděla,
Míhal se mi stínem stín.
Do stínů jsem přiletěla,
V stínu tys — můj Drahotín!««

Dí tak děva láskou mroucí,
V tváři plane zoře žhoucí,

Okamžení blahé!
Milenec se k dívce drahé,
Ku milenci vine drahá —
O jaká to rozkoš blahá!

Vůkol živo. Růže dýše,
Zlaté na ni slunce září,
Jako oko z krásné tváři,
Větérky k ní vějí tiše,
Větvička ji zastiňuje,
Rosní krůpěj omlazuje,
Motýlec ji vřele vítá,
Z dáli potok blíž se vine,
Roztoužený čilej plyne,
I včelička kolem lítá,
Šumí haj a slavík pěje,
Každý tvor se na ni směje,
Hrdličky ji pozdravují,
Líbajíce se radují.
I milenec dívku líbá —
Ta se k němu volně slýbá,
Vroucí dá mu políbení,
A již dívky v háji není.

Zmiz'la — zmiz'l její stín,
Pod dubem sám Drahotín;
Na mysli mu jasně zkvítá
Blahé lásky květný ráj,
V duši jeho pak zavítá
Něžný Máchův první Maj.

Však zašumí háj — zahučí —
Mraky táhnou — větry hlučí —
Blesk a blesk — i hrom zahřímá,
Že to strašně ucho jímá.
Bouř přeletí. — Hvězdic zbor,
Tichá noc a tišší háj,
Usnulých temena hor,
Starý dub a Máchův Máj,
Bůh ve hvězdozlatém bytu
Svědkové jsou jeho vřelých citů.

II.

K večeru jde odpoledne;
Při důvěrném rozmlouvání
O lidském zde počínání
Kráčí ve květoucí sad
Dva druhové — duše jedné,
Věrnější než bratru brat,
Tváře jich se stejně rdějí,
Zrakové si rozumějí;
Srdce jich zná jednu pásku,
Víru, naději a lásku;
Bratr, jenžto bratra zná,
Život pro něj v obět dá!

Jižjiž obejmul je sad,
Plný okras, plný vnad;
Sedátko z čerstvého mechu
Kynulo jim k poodechu.
Hovor nastal. Bliž sesednou,
Tisknou sobě rukou svých,
Důvěrně si v tvář pohlednou.
Ticho kolem. Podal jich
Poslouchá je růže tiše,
Červík leze — záhon dýše —
Ptáček zpívá — listek k kvítku,

Kvítek k lístku šepotá —
Větev větvi poví cosi,
V listí skví se perla rosy,
Vodopád se valně prýští,
Vůkolí se v slunci blýští,
Příroda se krásnu dítku
Ve kolébce podobá.

»Skrze lásku! — lásku vřelou,
Citnou, věčnou povídáš,
Že života účel znáš?
Skrze děvu uzardělou?«

»»Ano! cíl života znám,
Co jsem vstoupil v lásky chrám!««

»Dávno, dávno vyjednáno,
Láska že je první cit;
Každému však není přáno
Láskou ve chrám štěstí vjít.
Láska základem je žití,
Vůdkyně vždy k dobrému,
Zná-li děva, jenž ji cítí,
Věrnost k hochu věrnému;
Když se oba k sobě vinou,
V duši jednu, v srdce jedno splynou,
Když ne jenom sami sebe,
Ba i svět a bratry své,
Vše, co ke soucitu zve,
Boha tvůrce — jeho nebe,

Co se koří — co tu vládne,
Co tu kvete — co tu vadne,
V čistém srdci uchovají,
Rovnou lásku k všemu mají.

»»Co znám dívu — Mínu svoji,
Druhu věrný! druhu věř,
Vesmír milosti se pojí,
Soucit dýchá každý keř.
Přiteli! z každinké růže
Vykukuje lásky bůže:
Zvonek, mech i fialinka,
Uzardělá jahodinka —
Kol a kol, můj drahý! viz
Láskou šeptá i ten tis.
Co bdí v činu, co v snu dřímá,
Co vykveta, a co vadne,
Co se kořívá, co vládne,
Duši mou a její jímá.
Seznal jsem své povinnosti,
Poznav lásky vonnou slast,
Ctím své Míny krásné cnosti,
Nezapomněl jsem však vlast. —
Po čem bratr — národ touzí,
Po čem sestra, máti zírá,
Tomu pevná moje víra
Náděje a laska slouzí.
Zbuzena je slavná Praha,
Zbuzen mnohý Čechův syn;
Svatá jest mi bratrův snaha,

Svatý nejmenší jich čin.
Slyše pokrok jakýkoli,
V prsou volný cítím vzdech —
Miluji vás české doly,
Mravy, bratry, jsemtě Čech!««

Mlčky sedějí; blíž sednou,
Tisknou sobě rukou svých.
Důvěrně si v tvář pohlednou,
Růže slouchá podál jich.
Zašlo slunce. Hvězdičkami
Skví se nebe semotam,
Nebes četné, jasné chrámy
V jeden velký splynou chrám.
Větérkové tiše vějí
Květinky se kolem chvějí,
Hučí vlny dalných vod,
Do spánku se chystá rod.

»Milejší že život tobě,
Co duch zvolil jednu sobě
Svatou víru — pravdu skvoucí —,
Co znáš dívy tvář květoucí?«

»»Ano, život jest mi svatý,
Co znám lásky oheň zňatý.««

»Z dávna jesti pouznáno,
Víra že jest blahý cit:
Každému však není přáno,

Vírou ve chrám štěstí vjít.
Víra tomu živel žití,
Kdo v ní umí pevně stát;
Blaha zdroj můž' otevříti,
Chceš-li srdce své jí dát.
Víra volá, pudí k činu,
Nešťastnému lásky synu,
Vzdálí od něj hříšný pád.
Věřím — kdyby tvoje láska
Pohrdala úctou tvou,
Žeby tebe víry páska
Ukojila moci svou!«

Tázaný tu slzu stíral,
Zamutil se jeho zrak,
Jakby v duši se ubíral
Budoucnosti šedý mrak.
Mlče vzdechne — v prsou jich
Dme se citů moře úže;
Poslouchá to vnadná růže,
Mnoho sester půvabných.
Druhové se tulí k sobě;
Neboť lásku, víru znají,
Jejich city v blahé době
Milostně se rozplývají.

»Že náděje osvěcuje
Temnost tvého života,
Co tvé srdce naplňuje
Vřelé lásky blahota?«

»»Ano, naděje mne sílí
Na mé pouti k dalnu cíli!«« —

»Každý náději si cení
Co cit blahý — štěstí svit
Mnohému však dáno není,
Ni své srdce ukojit.
Ona těší, mírní zály,
Lásku — víru zvyšuje;
Člověku jest svět ten malý,
Sny-li čáka horuje;
Dokud krve krůpěje,
Jednoho je v srdci tluku:
Hvězda skví se náděje,
K životu svou ztáhnem ruku.
Člověk mocen slitování,
Z moře žití vyvržen,
Doufa, že se roztoužen
V lodi věčnosti uchrání.
Nešťastník, jenž nemilován,
V hlubeň nevěry pochován:
Ač zde ztracen na vše časy —
Náděje ho ještě spasí!« —

Opět mlčí. Sednou úže,
Zdá se jim být širší svět;
Slyšela je vonná růže,
Přírody pučící květ.
Mrtvé ticho po vůkolí,
Tma zakrývá nebes zjev,

Oko zírá — srdce bolí —
Čilej proudí čilá krev.
Ruce sobě podávají,
Svatosvatě přísahají:
»Znám naději, víru, lásku,
Cítím věkytou světa pásku,
Bůh mne slyš, ten mocný pán,
Jemu svatý slib je dán!«

Vyšli z sadu. Slovo dané
Chladný zefír dál zavane;
Sad je tichý; dřímá kvití,
Květ uvadlý zdá se býti,
Záhon spí — i růže milá,
Jakby kras svých potratila,
Smutně se až k zemi kloní,
Nebe na ní slzu roní.

A ta růže,
Zefír chladný,
Kvítek vnadný,
Spící bůže,
Větev, ana šepotala,
O víře cos větvi lkala,
Slunečního paprsleku moc,
Nebes hvězdný kmit,
Lůny siný svit,
Tmavá noc —
Širý Vesmír láskou znatý
Slib uslyšel jejich svatý. — —

III.

Luny tvář se koupá v zlatě,
Nad přírodou tajný sen,
I milenec ve komnatě
Blahým snem je ukojen.
Jako z vln se Víla vznese,
Zahraje, a v nich se skrývá,
A když vlnka se zatřese,
Jiná Víla se usmívá:
Tak se v duši milencové
Za snem jeví noví snové,
Ale v každém skví se zas
Obraz plný vnad a kras.

Vonný šumot vane,
Děva v záři stane,
Oko na něj zírá,
Ježto jasní víra,
V němž se láska třpytí,
A náděje svítí,
Mocný cit milosti
Srdce její svírá,
Tichý vzdech radosti
Růží ret otvírá.
Medové tu léky
Dává milenému:

»Na věky — na věky
Milý srdci mému!«
K němu se přivine,
Zlíbá čelo — ret,
Ssaje lásky med,
A pak zmizí — zplyne.

Žalný z prsou vyjde hlas —
Volá dívu a sní zas.
Sotva zmizl, zas se jeví
Obraz májokrásné dívy:
Růže tváře její
Libezně se rdějí,
Medný ret se chvěje,
Píseň lásky pěje,
Co jí srdce souží,
Po čem mocně touží
Citové horoucí; — —
Teď však se zardělá
Tváře její bělá,
Jako zoře mrouci
Oko dívy zírá;
Jižjiž pomírá,
Ještě jemu kyne
A sen opět zplyne.

Zbudí se — žádoucně zírá —
»Byl to jen
Pouhý sen!«
Lká, a v spánek se ubírá.

Spějí doly, spějí hory,
Spějí města, dřímá ves;
Samopusté, bílé dvory
Dřímají — i háj i les.
Lunin zhled se koupá v zlatě,
Příroda má tajný sen,
I milenec ve komnatě
Novým snem je ukojen.
Vidí ve snu obraz milý,
V záři před ním druh mu drahý,
Jenž v něm city svaté sílí,
A mladistvé ducha snahy.

Jako kvítek oblažívá
Rosa z nebe kanoucí,
Sladkým slovem sníč okřívá
O své lásce horoucí,
An druh zahalen snů leskem
Dívy obraz maluje,
Duši jasným hvězdic bleskem,
Tvář pak zoří zdobuje;
Sníč náději, lásku, víru zná,
Pro ně svatým ohněm plápolá.

Opak když druh z naříkání
Věkytého vlasti různých,
Když ze hoře dnů přehrůzných
A budoucích ze svítání,
Když ze lásky bez soucitu,
Z těžkých prací bez odměny

Staví v hvězdolesklém svitu
Slávy chrám porozšířený,
Z něhož mocná korouhev
Miloskvělých tří barev
Šumí jako bouře znění:
Tu pobouří mocně chvění
Spícího i cit i krev,
Jako když se vlny dmou, -
Vichrem hnané dál se hnou:
Sníč co Vlast je dobře zná,
Pro ni svatým ohněm plápolá.

A sen zplyne,
Zdání jiné.
Divých snů počíná hrání,
Hlasitě lká sníci v přání,
Jeho zalostivý hlas
Volá druha svého zas.
Zjevený: »Trojice citů« praví
»Duši vřelou nikdy neumaví,
Doufej, doufej, Drahotine můj,
I ke pravdě skálopevně stuj,
Kdo trojici poznal svatých citů,
Hoden ráje — nebeského bytu!«

Sníč se zbudí — kolem zírá —
»Byl to jen
Marný sen!«
Lká, a v spánek se ubírá.

Stříbro lunino se tratí,
Příroda dosnívá sen,
Zář slunéčka hory zlatí,
Nastává již činný den.
Milenec jen ve své mdlobě
Stvůrostvůrné snění má,
Vůkol ještě jako v hrobě,
On hlasitě slzí — lká:
»Ha! ten divý, hrozný sen!
O kéžby byl klamem jen!
Zřel jsem růži v vonném stínu
Lístků čerstvých v obejmutí,
Zefírek ji — svou dívčinu —
Kolíbal co lehkou třtinu,
Při každinkém lehkém hnutí
Tiskna vřelý políbek. — —
Ach to nebyl zefírek,
Byl to vanot od severu,
Lehýčký, však co led chladný,
Jenž dýchaje šepot zrádný
V náručí vzal jihu dceru,
A na její tváře kvet
Zavál bledý sníh a led.
Opadal jí krásný šat,
Vítr pel i vůni stíral,
Bez královny stál tu sad
Němý — tichý; — slavík jen
Padlé krásy zbytky zbíral;
Uletěl — pak opuštěn
Smutně zpíval a umíral.«

Vstana v mysli sen přemíta,
Jenž hroznějším světlem zkvíta.
»Byl to jen
Marný sen!«
Zalkal pak: »Sen duši naši
Někdy divě, marně straší. —
»Ai, již slunko vyšlo nám!
Ven v přírody svatý chrám!« — —

Vyšel. Slunce zlatem plálo,
Blažic kraje světlem svým,
Nešťastnému v tvář se smálo,
An se tázal hlasem mdlým:
»Řci, coze se tobě zdálo
Světe, žes tak lhostejným?
Co se zdálo tvojim tvorům?
O čem snila tichá ves?
Ký sen přišel k mocným dvorům,
Ký sen nad lesy se vznes'?
Co se zdálo háji — křoví,
S čím se bavil spící sad?
Příroda-li sen svůj poví?
Šťastnouť jsem ji viděl vstát?!«

Příroda se slov těch lekla,
Zvědavému sen svůj řekla,
Zarděly se jeho líce,
Tak že nechtěl nikdy více
Zvědět tajný její sen. —
Bloudil lesem — luhem — polem —

Obklopen stvůrami kolem,
Až zas v komnatě své stojí,
V níž se za dne snů svých boji.

Kdo máš srdce vřelé,
Dívu a přítele,
Kdo ctíš vlast a cnost,
Krásu, nevinnost,
Znáš náděje, víry cit:
Můžeš bol a žalost jeho pochopit!

IV.

Klonilo se slunce, klonil se i den.
Sladkodechý chládek vábil jíti ven.
Vyšel z bytu svého zvolna k lesíku
Podlé zarostlého poli mezníku,
Kam ho na procházku vábil hájů stín
Věrný Lásky, Víry a Náděje syn.
Ticho je po polích, dřímá osení,
Všecko, všecko dřímá, co o lasce ví;
Jen slavíček zpívá, jakby celý kraj
Konejšel do spánku — pole, luh a háj.
V duši milencově zbudil ale sen,
Hrozný sen, jenž v noci byl jí předveden.
»Ha! vy sny, vy divé! Jenž mne děsíte,
Že se mi večerným stínem jevíte!?«

Mlče dál jde k háji, jehož stínů mrak
Duše poděšené zahaluje zrak;
Ale čím rychleji v temno pada den,
Tím se více jasní noční jeho sen.
Nedaleký dubec, kde on s Milkem hrál,
Kde co večer vroucně dívu celoval.
Oko dívu hledá, ale co tu zří,
Sen minule noci hrozné vyjeví,
Růži byla Mina — svodný vítr byl

Milený mu z mládí přítel Světomil;
A slavík lkající tichým temnotám,
Věrný — však zrazený byl milenec sám.
V duši jeho vzešly mračno, hrom a blesk,
Z prsou zavzněl hněvný, žalostivý stesk;
A to jasné nebe — krajin opona —
Zamuti se mrakem — hromy zastoná.
Nad temenem dubu — svědka milosti —
Sbíhají se blesky s hroznou vzteklostí;
Neděsí milence kruty živlů boj,
Krutějších mu v prsou vyřinul se zdroj.

»Zhyňtež, zhyňtež květy! Zhyň růžinko má!
Ať tě moje oko víc neuhlídá!
Zhyňtež, zhyňtež květy, růže milená!
I bez lásky může žíti duše má!«
Zoufale se v hloubi háje ubírá,
V duši mu doufání, víra umírá.
»Zanykleš-li hvězdný svite náděje,
Co mně dá útěchy — Vlasti prospěje,
Její-li náděje zastře zrády noc,
By vytekla z srdce divučinná moc!?«
Znova v duši táhne mračno, hrom i blesk —
Z prsou zazněl hněvný — žalostivý stesk.

Na temenem dubu — svědka milosti —
Sbíhají se blesky s hroznou vzteklostí;
Neděsí milence v hloubi hájiny,
Ale rozervaly srdce divčiny.

Hromů hlas ji zbudil v duši temný zvuk,
Blesk ji v ní založil hrozný oheň muk;
Srdce jí nechřadne, ale požárem —
Co nádeje stavba — leha popelem.

Volá — ale bouře krutější je hluk,
Než aby slyšan byl bolný děvy zvuk.
Ruce zpíná k nebi, svůj tam zvedá zrak,
Ale ukrutně ji děsí blesk a mrak.
Blesky sírozluté ozařují tvář,
V níž vybledla chvilí zoře krásná zář.

Podál svůdce stojí — obraz tvrdých skal,
V nichž se souhlas lidský nikdy neozval.
Vyzehlý obličej — jako pustý dům,
Neodolav daným pod krov plamenům.
Sklesla jeho bytost — jakby stal tu žhář,
Jenž nad chýžkou cnosti ohnů zbudil zář.
Poutichla bouře — ale devy cit
Počal hrůzodivě v její duši hřmít.
V mdlobách poumírá — slyšet lkavý hlas:
»Naděje! — Naděje! — Kdo mi cnost da zas!
Tam? — zde hřích mne hnete — v dusi bol a zal —
Zdeť na věky usnu, kdez mé hanbě lal!
Nedočkam se času . . . . . «

Nedočkala se již času,
Ale pomsty se dočkala.
Jarní růže opadala,
Haj zahnčel bez souhlasu.

Dávno slunce zahaleno,
Šíré nebe zamračeno,
Nová z noci bouř povstala.
Blesk a blesk — i hrom zahřímá,
Že to strašně děvu jímá.
Blesk rozštípil stinný strom,
Mechové sedátko zpálil,
I kořeny vyrval hrom,
A dub na děvu svalil,
An na lože matně lehla
A posledně: »Milost!« vzdechla.

Ontrpně se nebem tmavým
Siné blesky křižovaly;
Hromové pak hlasem lkavým
Za ni modlitbu říkali;
Polnuté pak mraky kalné
Lily na hrob slzy valné;
Noc svůj příkrov rozprostřela,
Svět se ztopil v šerý stín,
A krajina poúpěla:
»Pomstěn, pomstěn Drahotín!«

Půlnoc.

Zbor duchů
(přiletuje)

My letíme,
Ať vložíme
Víru, čaku, lásku
— Pevnou světa pásku —
V hrob, kde jejich cit
Nový najde klid.

Jeden hlas.

Vizte touhu v dívčí tváři,
Jak i v smrti z oka zář!
Vizte, modravý ten ret
Šeptá cosi o marnosti,
Prázdné světa skutečnosti,
Lituje i zmar i květ!

Zbor duchů.

Vidíme ho, smát se světu,
Jeho zmaru, jeho květu!

Jeden hlas.

Marná láska světem vládne,
Marně práva blaho sobě;

Nejčistější kvítek zvadne,
Aby zkvetl v tmavém hrobě.
Láska blaží krátký čas,
Smrtí zkvete v hrobě zas!

Zbor duchů.

Láská blaží krátký čas,
Smrtí zkvete v hrobě zas!

Jeden hlas.

Marná kojí lidstvo víra,
Marným lid se těší vzdechem,
Marně oko k pravdě zírá,
Hrob ji kryje věčným mechem.
Člověk bádá krátký čas,
V hrobě jen zní pravdy hlas!

Zbor duchů.

Člověk bádá krátký čas,
V hrobě jen zní pravdy hlas!

Jeden hlas.

Marná čáka sny horuje,
Marně chrám Vesmírův zdobí; —
Člověk život vystavuje,
Osud v nivec všecko drobí!

Marná čáka — krátký čas,
Otče! lidstvo v hrobě spas!

Zbor duchů.

Marná čáka — krátký čas,
Otče! lidstvo s námi spas!

Jeden hlas.

Tělo pochováme,
Jemu zazpíváme!

Zbor duchů.

(kopaje)

Čáku, víru, lásku —
Pevnou světa pásku —
Neschováme v tmavý byt,
Na věčnosti budou žít.

Jeden hlas.

Zazpívejme!
Přijímejme!

Zbor duchů.

My kopáme,
Přijímáme

Zvadlou růži zemských kras
K nové kráse mezi nás! —

Jeden hlas.

Jiný život kyne,
Vina v zemi zhyne,
Duši zvadlé krásy
Nechať soudce spasí!
Ráj se odevírá,
Láska, čáka, víra
Mezi námi míle
Dojde svého cíle!

Zbor duchů.

Ráj se odevírá, —
Láska, čáka, víra
Mezi námi míle
Dojde svého cíle.

(spouštěje mrtvolu.)

Ve přírodě vlídné,
V zemi tiché — klidné
Najdeš citů jiný stán; —
Budiž tedy tobě
Věčný pokoj v hrobě —
Nevadnoucí věnec dán!

(zasypávaje ji.)

Přej ti Lásky bůže,
Blaž tě Víry cit,

Přát co Čáka může,
Nový dej ti byt
Na tomto však místě
Zkvetiž vonná růže,
Připevni ji čistě
K srdci svému úže!
(na hrobě zkvete růže.)

Jeden hlas.

Svět se divně točí,
Brat na bratra sočí;
Nezměnnosti k chvále
Zkvitej neustále,
Růžinko! až přijde čas
A zavolá soudný hlas!

Zbor duchů.

Soudce věčný vinu — hřích
Tresce přísně dětí svých.

Jeden hlas.

Zkvítej stejně — stále,
Růzinko, mu k chvále!

Zbor duchů.

Zkvítej! Zkvítej! — Přijde čas,
Zavzni k soudu soudcův hlas!

I zazpíval kohout k ránu,
Jasní noc se z dalných hor;
V hloubi zemi slyšet ránu,
Vidno zmizet duchů sbor.
Slyšet stromek stromku lkáti,
Probouzet ze sadů květ,
Vlnku vlnce šepotati,
Ptactvo z větví bohu pět;
Vidět kvítka slze ronit,
Truchlivě se k zemi klonit,
Rybku lehkou v hloubi — v proud
Blízké řeky čile plout;
Vidět třást se větev v háji,
Žloutnout zeleň luk a polí.
Těžce prsa zadýchají
Přírody, jež tlačí boly.
Smutné jitro. Růže stále
Stejně kvete tvůrci k chvále,
Krásí tichý děvy hrob,
Obrazem jsouc blažších dob.
Děva šťastně dřímá — spí,
Víc ach! více než svět ví!
Duše růži obletuje,
K nebesům se vyšinuje,
Ukojit se v věčných snech; —
Tělo kryje zvadlý mech.

Smutné jitro. Větrů vání
Sivé mraky popohání —

Mrak se množí — vítr fučí —
Lesy šumí — řeky hučí —
Blesk za bleskem, — nebe hřímá,
Že to kraje strašně jímá;
Bouře strašná. Růže stále
Stejně kvete tvůrci k chvále,
Obrazem jsouc nezměnnosti,
Plesů šťastných na věčnosti!

V.

Kraj po bouři krásně zkvítal —
Ale háj byl ztrhaný,
Vítr listím semtam zmítal,
Luhů květ rozšlapaný,
Dubu staré ruce klesly,
Ničím sedátko a mech,
Kolkolem se temnem nesly
Placha ptactva pláč a vzdech.
Časem s listků kapka padla
Trávě na klín zrosený,
Tam pomněnka ještě vadla,
Tam květ modře barvený;
Ani motýl, ani včela,
Křídloma nezašuměla;
Milostí, co druhdy plálo,
Němě v němém háji stálo,
Jen u dubu pustých zbytků
Stál zamúcen jinoch bledý,
Bledší než stín lunin šedý,
Zvadlejší než padlých kvítků
Zlomené je pěkné tělo;
Oko jeho druhdy žhoucí
Plamenů je zář hasnoucí,
Z prsou se mu vzdechy derou,

Jak zní zvonů hlas k večerou,
Když se klekání dozvání.
V duši myšlénky se berou,
Jak když mračno mrak dohání,
Nebe víc a víc se černá;
Jedna jen myšlénka věrná,
Ale hrozná v duši zraje.

Teď se oko vyjasňuje,
On na lásky zpomněl ráje —
Své náděje krásné květy;
Ale zas se zatemňuje,
Když zrak jeho v knihu padá —
V obrazy Máchova Máje,
Kde se klam se pravdou hádá —;
Duch ve jiné kráčí světy.

»Nešťastníku! Obraznosti
Plod — ba první dítko Muzy
Tvé — mi uveď v skutečnosti
Náděje a lásky hrůzy.«

»Skutek strašný — — blahé snění
Ve světě jsou blízké sobě —
Často radost v žaly změní
Osud temný v jedné době.«

»Kde jest vnada žití mého máje?
Kde můj vonný blahé lásky sen?
Kde jsou ducha mého bozské ráje,

Nimiž jsem byl snící obklopen.
Ty tam — —!«
»Blažilo mne listků chvění,
Větev zelených se líbání,
Těšilo mé ucho ptactva pění,
Víly na vlnách se houpání.
Příroda nad srdcem panovala,
V ní jsem vroucí kochal duši svou,
Jenž nádějí, vírou, láskou plála,
Zacitivši blahost nebeskou.
V přírodě jsem poznal povinnosti,
Milý — nadpozemských tvorů cit;
Šířily se prsa touženosti,
Začlo srdce ohněm vřelým bít.
Pode širým nebem sedávaje,
Těšil jsem se ze přírody kras,
Tu jsem slýchal denní dumky háje,
Zpěv slavíka a potoka hlas.
Skvěl se rybník před očima v dáli,
Nad nímž křižoval se káňat let;
Z vod se zvedal květný ostrov malý — —
Dál až k horám utěšený zhled.
Nade mnou se nebe zamodralo,
Odkrylo svou slunce jasnou tvář,
Líbezně se na vše — na mne smálo,
Rozsívajíc po vůkolí zář.
Tu jsem poznal víru, čáku, lásku,
Poznal k štěstí — k blaženosti most,
Zdejšího života svatou pásku,
Tušil v zdání naši budoucnost!«

»O jak blahé jinochovo stáří,
Usmívá se na něj celý svět,
Růže kvete ve mladistvé tváři,
Na níž vidno nevinnost se rděť.
Ohnivě mu srdce v prsou bije,
Příbuzný je veškeu světa lid,
Co jde k hrobu — co zrozené žije,
Pro vše jemu vroucí, svatý cit!«

»Já byl také šťasten za mladosti,
Zářilo mé oko spokojnosti,
K zpěvu, k plesu hrála ve mně krev,
A dle jména jenom znal jsem hněv.
Pyšně jsem nes' — přímo svoje čelo,
K pravdě, k cnosti horoucně jsem plál;
Vůkol mne ach! radosti vše pělo,
Kdež jsem kráčel, kdez jsem koli stál.
Když slunéčko vyšlo jasnozlaté,
A mi kynul ke činnosti den:
Konával jsem povinnosti svaté
I bdiciho blazil noční sen.
Viděl jsem ty pozlacené hory,
Jak své roucho v dálce měnily —
Slyšel plesat vděčné bohu tvory,
Vody hlučné jak se pěnily.
Ozval tichý háj se v radování,
Zhůru vznes se z poli skřivánek,
Člověk u svém čilem počínání
Tvůrci vzdával za svou radost vděk.
Tak když veškeu světa tvor žil plesu,

Šťastným jsa ples ten jsem šťastným přál:
Sadu — luhu — kvítku — poli — lesu —
Plesy své jsem zpěvem jevíval.«

»Když se hnaly nebem strašné hromy,
Temnou noc když objasňoval blesk,
A když s hrůzou lámaly se stromy,
Zem se třásla — divý nastal třesk:
Tu jsem radostné měl podívání,
Neb' jsem víru, čáku, lásku znal,
Přírody to bylo přísahání,
S níž jsem na trojlist ten přisáhal.
Byl jsem šťasten! Poznav lásky bůže,
Znal jsem čáky blahou obraznost,
Trhával jsem bez bolesti růže,
Věřil vždy ve krásotu a ctnost.
Měl jsem život útěšný a blahý,
Však ... již nebudu tak více žít — —
Běda mně! Osudy měly záhy
Jinak mysliti mne naučit!«

»Já měl také Piladesa svého,
Jemuž věrným Orestem jsem byl,
Plný víry — citu upřímného,
Jemuž srdce tluk jsem neukryl!
O bláhové srdce důvěřivé!
Vezmiž na se skalotvrdý kov,
Ať tě nevyloudí slovo lživé,
Zavři se a budiž němý rov!«
»Znal jsem lásku! — o že jsem jen jedné

Nepoznal!? — té lásky světější,
Jenž proud citů jako vichr zvedne
V mocnou vůli — v skutky silnější;
Jenž co slunce světy osvěcuje,
Jenž co hory země objímá,
A co řeka půdu navlažuje,
Veškeu lid k životu vyzývá!
Zbuzená ni věkem spící Praha,
Zbuzený i mnohý český syn!
Svatá jest mi bratří čistá snaha,
Jejich náděje a žal a čin.
Skvěj se hvězdo! a řci mně rtem zlatým:
Zdaliž přáno lásky ohňům svatým
V srdci tvém na věky plápolat,
A tmě liché — němé odolat?!«

»Mlčíš? — Co jest tedy láska, čáka, víra?
Ha! že jsem již seznal trojlist ten! — —
Nešťastníku! zanechal ti štíra —
V prsou hryže; — minul blahý sen!
Otevřte mi brány cela světa
Náděje a lásky do kořán,
Brány víry — po citu mém veta!
Nebude mi více tady dán!«

»Zpomínám si. Kdys v půlnoční dobu
Na sad smrti — na hřbitov jsem šel,
Šeptmo jsem se veškých tázal hrobů,
Zdali každý stejnou radost měl?
Musil jsem však brzo odejíti,

Nechtě na smrt bolně zpomenout:
Komu drahé jesti živobytí,
Živ chce — živ chce být — ne zahynout! —
Ano komu drahé živobytí,
Komu jasná hvězda blaha svítí — — —
Mou však mech již kryje blazenost,
Já těch světských snů se nasnil dost!

»Budoucnost! ach strašná slova znění,
Hrobový zpěv jakby zaujal sluch —
Co tam uzří z těla zletlý duch!?
Zdaž to všecko také bude snění?!
Jeden cíl — daleký — předaleký —
Mezi mnou a ním jsou věčné věky!
Jedna zář vysoká — převysoká,
Pod ní ke mne hlubeň přehluboká!
Kdy že dojdu cíle — kdy tu zaří
Slunce skvělejší uzřím tvář v tváři?« —

»Bytost jasná tam?! — Tam víra stálá?!
Náděje se zplní krásný sen?!
Tam náději, víře, lásce chvála,
Tam pravěčný září cnosti den?!
Tam — tam o přešťastné lásky chvíle!
Poznám zas milosti sladké zvuky!«

Mlčí — vzdechne — ocel vyndá čile,
Nímž prořízne bujné žílotluky,
A krev teče — ruka klesa —

Oko hasne — slábne dech —
Vznáší duch se na nebesa,
Kochaje se v rájských snech:
Tratí sílu mysl jasná —
Mře slabosti každý oud —
Nastupuje duše spasná
Budoucnosti tajnou pout.

»Tam« ... mdle ještě lká ... »ach! tam!
Co jsem ... neznal zde ... poznám!«

Vzdechne. Již je duše uletlá —
Již tu tajnou věčnost zná!

P ů l n o c.

Háj — hrob — mrtvola — měsíc za mrakem.

Zbor duchů

(přilétuje)

My tušíme, že zde zhynul
Zklamaný zas lidstva syn.
By laskavě soudce kynul,
Dejmeż ho ve hrobu klid!

Jeden hlas.

Mizí svèta snové,
Víra, čáka, láska;
Jen kde žití nové,
Pevnáť jejich páska!

Zbor duchů.

Mizí svèta snové,
Víra, čáka, láska;
Jen kde žití nové,
Pevnáť jejich páska!

Jeden hlas.

Opuštěné mrtvé tělo —
Vyhaslé, co plálo v něm,
Co mocného, vyletělo
Slabou schránku chovej zem.

Zbor duchů.

Tělo v zem, a duši v jasný byt,
Kdež náděje, víry, lásky svit!

Jeden hlas.

Zakopejme,
Pochovejme!

Zbor duchů

(kopaje.)

Zakopáme,
Pochováme
Čáku, víru, lásku,
Věčných světů pásku!

Jeden hlas.

Tělo zakopejme!
Ducha přijímejme
Liliový, zvadlý květ
V nadpozemský věčný svět!

Zbor duchů.

Věčnost se otvírá,
Laska, naděje a víra.
Mezi námi míle
Dojde svého cíle!
Hvězda milostivá
S hora k zití kývá,
Tělo v zemi shnije,
Duch ať tamo žije!

(spouštějc mrtvolu)

Hnijiž tělo v hrobě —
Duchu! k blahé době
K nebesům se vznes!
Co ti zde nepřáno,

Tam ti budiž dáno,
Víry, čáky, lásky ples!
(zasypavaje ji)
Střeziž lásky bůže
Hrob tvůj kol a kol,
Blízká nechať růže
Šepce lásky bol.
Na hrobovém mechu,
Jenž tě přikryje,
Růži pro útěchu
Zrostiž Lilie!
(na hrobě zroste lilie.)

Jeden hlas.

Svět se divně točí,
Brat na bratra sočí — —
Nezměnnosti k chvále
Zkvítej neustále
Lilie! ach! Přijde čas,
Zazní mocně soudný hlas!

Zbor duchů

Zkvitej! zkvítej! — přijde čas...
Zazní mocný k soudu hlas! —

I zazpíval kohout k ránu,
Jasní noc ne dalných hor —

V hloubi země slyšet ránu.
Mizí — mizí duchů zbor.
Slunce jasné vlídně svítí,
Tiše šeptá větrů dech,
V kvítku rosní blesk se třpytí,
Vše se budí na pospěch.
Slavík vonnou píseň pěje,
Hrdličky se milují.
List se lístku ve tvář směje,
Listím hustý háj se tmí.
Řeka — potok — vlnka plyne,
Opouštějíc břehy stinné
K cíli — k moři — do propasti
Zvětšit velkost nové vlasti!
Dub se pyšní — lípa voní —
Laska světu umírá —
Lilie má zdání o ní,
Růžinka rty zavírá.
Ticho vůkol. Bohu k chvále
Liliin květ kvete stále,
Obrazem jsouc blažších dob,
Krási květem jeden hrob.

Vedlé hrobu hrob tam stojí,
Těla v hrobích spánek kojí.
Děva šťastná dřímá — sní —
Víc ach víc než světy ví!
V věčný druha hrobu klín
Položen byl Drahotín.

Lilii duch obletuje,

Tělo kryje pestrost trav,
K nebesům se vyšinuje,
Cnost kde jedna — jeden stav.

Vůkol ticho. Vánku vání
Dává kvítkům požehnání.

Růže lilji ve snu líbá,
Lilie se k růži shýbá. —
Poprchává. Déšť zem vlaží,
Tvor se tvorem v slzích blaží. —
Mračno táhne — hory tíží —
Bleskové se strašně kříží:
Hrůza zkázou lidstvo straší,
Tvory semotam se plaší:
Růže však a Lilje stále
Stejně kvetou tvůrci k chvále,
Obrazové nezměnnosti,
Plesů šťastných na věčnosti.

Opět ticho. W novém bytu
Drahá s drahým blaze sní —
Duše hvězdném ve blankytu
Víc, ach! více než svět ví!

VI.

Luhové plačte a rosou se vlažte!
Kvítíce v slzích a v trudu se blažte!
Uvadni listku květiny milé,
Trudné se dočkáš na světě chvíle.
Sesmutniž háj — ba sevadniž krása!
Větev nechť každá boly své hlásá!
Rybinko žeň se dále a dále
Ve tiché říčce do hlubin moře,
Nikde nenajdeš blaho zde stálé,
Všudy nalezneš lkání a hoře.
Zhasínej hvězdo — menši se světe,
Zborové anjelův žalmy nám pěte,
Pějte, o pějte! Žalujte v matu
Tohoto světa bolestnou ztrátu!

Růže již uvadla,
Milost v nebe vletla,
Naděje upadla,
Světla víry zhasla.

Vidíme růži — lilii kvésti,
Slzinky nebes krásu jich pěstí —
Zrůstají v jedno — kloní se k sobě,
Těší mlence na tichém hrobě.

Vůkolím ticho. Tmavý háj zívá,
Pohřebné písně ptactvo tam zpívá,
Naříká řeka — smutná je stráň,
Truchlí i rovina — květnatá pláň.
Seznala lilie — seznala růže,
V jiném již bytu milosti bůže,
Odhalil osud jim neznámé kraje,
Brány otevřel věčného ráje.
Uzřena v blahosti božská je tvář,
Jiná jim zasvitla Milosti zář!

Truchlí předc rovina,
Smutná je stráň,
Hrdlička nevinná,
Květnatá pláň;
Nebe se zatmívá,
Soumrak jde v háj —
Zvšad se hlas ozývá —
»Zemský zvad máj!«

Padejte nebesa — zhyň i ty světe,
Bolest a lítost nám ve prsou hněte;
Srdce se šíří — a ňádra se ouží,
Duši ach vědomost hříchu usouží!
Padněte hvězdy vy s blankytu dolů,
Rozdrobte zem naši, ulehčte bolu,
Jehožto budí v nás pozemská tíže,
A co červ v prsou hluboce hryže.
Duho nekrášli krajinu více,
Zahal své měsíčku milosti líce,

Tvoje ni krása — ni sluneční svíce
Nebude na lidstvo blaženost lýt!
Zahlaďiž přírodo vrchy a skály,
Pročby k tvé oslavě čněly a stály?
Nemáme pro krásu přírody cit!
Veškeré vůkol nás světy jsou jen
Marnost a šílenost — bájka a sen.
Spatříme údoli — háje a lesy —
Slyšíme rozmaru zpěvy a plesy —
Spatříme květiny — luhy a vody —
Mrtvé ba živé i v hojnosti plody —
Slyšíme hučení zvonů na báni —
Větérku chladného šepot a vání —
Spatříme města — vesnici — věž: —
Všecko však pouhý sen — pouhá jen lež!

Uvadla lilie;
Cnosti pocit svatý,
Milostí rozžhatý,
V prsou víc nebije.

Růže a lilie na hrobě květou,
Zborové andělští věnce jim pletou,
Růže se v lesku míle usmívá,
Slzou ji radostnou lilje zalývá.
Ticho po vůkolí — ticho i v háji,
Duchům lze tiše plesati v ráji.
Milenec s milenkou pod zemí dřímá —
Duše nad hvězdami dusi objímá;
Tamo se raduje — tady co lkalo,

Leskne se pravdou tam — tady co lhalo,
Pravda jen tam se skví — nikdy tam klam,
Tam se ve víře — v lásce duch zhlíží,
Bohu se v ctnostech duše jen blíží —
Skvoucí je Věčnosti od věků chrám!
Tamo — ach! tamo se otvíra brána,
Kdy? Komu? víš, bude blaženost přána?!

Padají nebesa
Menší se svět,
Hvězd opadává
Zářivý květ,
Květná ta ústa
Žalují nám:
»Svět žije v boji —
V světě vše klam!«—

Půliž se údolí — svalte se hory,
Zasypte řeky — i háje i bory,
Zasypte skalami moře a vody,
Přírodou mátí co světu se rodí!
Uprchniž světlo — vše zahal se nocí,
Ulož se ve hrob vše kouzelnou mocí!
Ptactvo umlkniž posledním zpěvem,
Echo dodýchej posledním zjevem!
Větvičko — stromečku — nevinné kvítko,
Věnečku uvitý — spletená kytko,
Kaménku v horách — perlo rosová,
Krásu nechť vaši osud pochová!
Člověče zaplač — oddej se trudu,

Viziž, že koluješ v báji a bludu;
Pravda je zdálená v nesmírné dálce,
Nelze ti zápasit u věčné válce;
Duch co tvůj vystaví — rozdrtí doba,
Lestná a lítá je osudu zloba;
Duch žije nádějí — horuje v snění,
Skutek však nikdy mu popřán zde není.
Křižuj se doufáním — vyplň svou touhu —
Od pluhu k trůnu, od trůnu k pluhu,
Od boje k míru se obrať a stále
Touhu měň, a stav a pokračuj dále;
Snění nechť touhy tvé jakékol jest, —
Potká tvá náděje klam jen a lest! —

Věrnost co podává,
Náhrobek schovává,
Z něhož mile kvití
Nádějí zasvítí.
Marná je touha,
Marný je sen —
Nebe se rouhá,
Trápí nás jen!
Láska se raduje,
U víře své,
Náděje horuje,
K činu nás zve!

Došel již milenec touhy a cíle,
Kochá jej tamo již radostná chvíle,
Zvěděl co života znamená sen,

Ze snů je v skutečnost tam uveden,
Růže a lilje — milosti květ
Vidno tam krásněji milencům rdět,
Duše se kochají v tajemných snech,
Slabotu těla pak ukrývá mech. —
Věčnost, nesmírnost tajných nám světů
Dušinka šepotá z pestrého květu.
Třese se náhrobek — růžinka stojí
S nevinnou lilií věrně se poji!
Příroda slouchá — větérka vání
Květy kolíbá — zanáší zdání —
Tvorstvo se raduje — touží ach snít,
Tak blahé zdání jak květiny mít!
Zde jsou jen snové — tam skutek je dán,
Poklid tam na věky — na věky přán!
Že je snad milenec zklaman — kdož ví!?...
Kdož to říct o jasné věčnosti smí?! —
Nehyne — přibývá věčnosti tok
V nesmírnou dálku jen jeden je krok —
Plyne — ubíhá — valí se Lethe,
Na břehu druhém budoucnost kvete.
Jaká to budoucnost? — Nikdo to neví,
Smrt nám ji tajemným šepotem zjeví!!

Půlí se údolí —
Třesou se hory —
Smutno zvšad na poli,
Kácí se bory;
Skaliny pukají,
Mutí se vody,

Lkají a stýskají
Přírody plody.
Potok ubíhá.
Plný je pěn,
Zvšad se rozlíhá:
»Život je sen!« —

Příroda veškerá chystá se k spánku,
Ticho jen rušeno šepotem vánku;
Sevřená květinka — tichý je tvor,
Zahalí noci se tělesa hor.
Ztišeny hovory vlnek a peň,
Okolí zajímá tajemný sen.
Zbor duchů roji se — nesmírný čet,
Rozličný souhlas začíná pět,
Jako když ve horách strašlivě hřímá,
Podivně ucho že taký zpěv jímá.

Zbor duchů.

Spi milenče vedlé děvy,
Jedno vás objímej zdání,
Tam se jasně vám vyjeví
Ducha touha, duše přání.
Nechť vám láska v prsou hoří,
Na věky vás víra spas,
Naděje ať ráje tvoří,
Trojice ta oblaž vás!

Luna zahání zjasněnou tváří
Temnou noc — vůkolí stříbrem se září.

Duchové mizí — růžinka ztícha
Lilii šeptá cos — radostně vzdychá.
Kloní se k lilii růžinka vřelá,
Jakby se v lásce k ní rozplynout chtěla,
Lilie s růží se důvěrně pojí,
Skutečnost náděje boly snů hojí. —
Zafučí vítr — země se třese —
Spletený věneček k nebi se vznese —
Nekrášlí náhrobek růžinka s lilkou...
Tamo již milenec kochá se s milkou! — —

Zazívá údolí,
Šepotá bor,
Ozvěna hlaholí
Z dalekých hor:
»Nežijem v marnosti,
Nastal nám den! —
Není víc v bytosti
Život náš sen! —
Tady kdo miluje,
Víru kdo zná,
Čákou co horuje,
Věčnost mu dá! —

Komu je ve světě seznati přáno
Lásky a víry a náděje cit:
Tomu buď v nebesích na věky dáno,
O čem jen zdánlivě tady směl snít!! —

V. ODDĚLENÍ.
DOPISY z PRAHY.

První dopis.

Z Prahy dne .....

Dozvěděv se, že i roku 1842 horliví Čechové k povzbuzení lásky k mateřskému jazyku a k uváděni libezného zvuku jeho u veřejnost, sobě umínili, zříditi společenský bál na způsob oněch, z kterých jsme se za posledních roků potěšili, bývše tak dosti přesvědčeni, že Praha, jsouc příkladem a obrazem celého národu, veliký pokrok v národnosti učinila: nemeškaje sedl jsem do rychliku, abych docela ničeho nezameškal, co by mé veliké touze alespoň trochu útěchy podalo. Ve voze nalezl jsem velmi sličnou dívku pod ochranou škaredého ujce. Snadno tedy může sobě každý pomysliti, že jsem já, také trochu sličný mladík, dlouho se nerozmejšlel, a na proti ní se usedl, nevěda ani, podají-li mně růžová její ústa látky k ukrácení dlouhé chvíle — na rychliku jisté nemilé společnice. Že z Widně jede, to jsem věděl; ergo:

»Ich habe die Ehre —«

»»Ihre Dienerin —««

Ujec hodil hlavou — jakoby chtěl říci: »Guten Tag!« dívka sklopila oči — pak vyndavši z měšce několik drobných, hodila je z dvířek pravíc: »Dobře jste jel, toť vám budiž na posilu.«

»Aha! To je Češka! Kýho ďasa — toho bych se byl nenadál!« zaplesal jsem v duchu.

Dlouho jsme všichni tři tišeji než nemluvňátka seděli — ujec podřímoval — dívka z okénka pokukovala — na mne se ani nedívajíc a sama s sebou rozprávějíc brzo na šatech, brzo opět na klobouku něčeho opravovala; — já ubohý seděl proti ní schánějc se v duchu po rozumné příčině k rozumné rozprávce. Avšak — všecko nadarmo! Všecka smělost, všecka výmluvnost mne opustila, když jsem do těch modrojasných očí hleděl. Jaký div? Královské čelo — vlídnomilé tváře — římanský nosíček — bradinka s důlkem; — mladá, štíhlá kraska, mladíka vždycky jaksi podivně pomate.

Shodil jsem plášť jakoby mi bylo horko — spořádával jsem mašli na šátku — vjel jsem několikráte zoufanlivě do vlasů, abych romanticky vyhlížel — zamyslil jsem se, abych se jí mudrcem býti zdál — skandoval jsem na prstech, aby myslela že skládám o ní písně — — nic naplat! Ona tvrdého, kamenného srdce mne si ani nepovšímla!

Co si počnu? — Počkej! Zeptáš se jí, jaká je cesta? Ne — to je tuze obyčejné. S obyčejnou frasí nesmíš začít, myslil jsem při sobě; tedy: jak se mají Vídeňáci? Tím méně tak, mohla by mně odseknouti, že se ptám, do čeho mi nic není, aneb že se tam krátký čas zdrževši sama nemnoho ví. —

Toť prokletá rozpačitost! — Dlouhá chvíle a mrzuté rozjímání kouřením se zahání; vyndám dýmku, měšec, tabák a hle! konversací nemůže minouti. Arciť je to také obyčejné; však aspoň zdvořilé, způsobné, má

a musí to býti. Ovšem — to býti musí! Rychle nacpu — vyndám kámen, océlku a hubku, ale nekřesám, nýbrž:

»Slečno! Dovolíte, abych kouřil?«

»»Prosím!««

»Bych nekouřil? rád tu necnost krasotinkám odpornou zanech m.«

»To jsem nemyslela; kuřte, jak vám líbo. Mne to baví, an mírný kouř spíše vůní, než odpornými zápachem bývá.«

Neměškal jsem tedy sobě dýmku zapáliti, uváděje sobě opět a opět na mysli slova dívčiny. »Jak vám líbo!« Což? Neřekla mně Vy? I totě div divoucí v rychliku? Posléz vidím tvář v tváři nějakou vzdělanou vlastenku? Prrr ... Vyskočiv z vozu pomáhal jsem dívce ven, ujec se polehounku dostal šťastně na zem, a vzav dívku za ruku ubíral se s ní do hospodské sednice.

»Já nešťastník! — Což je to prokleté hnízdo tak blízké?«

»»Dvě míle, milostpane!««

»Dvě míle, toť se musí dvě hodiny jeti, a já.... Řeknête mi koči! Pojede ten starý člověk dál?«

»»Je zapsán s tou slečnou až do Prahy.««

I zaplesal jsem radosti. Není však ani k víře podobně, že by mládík s roztomilou děvou dvě hodiny mohl jeti jako já, aby se nedozvěděl, kam jede? co je? a t. d. Na štěstí bylo brzo zapřaženo, a mně popřáno té krásné Vlastě, jak jsem si svou spolucestovnici v duchu byl pokřtil, opět pomoci do vozu. Pozvednuv také trochu jejího strejce, předešlé své místo jsem hbitěji než ponejprv zaujal. Hlučné rachocení vozu po

špatné dlažbě, jakéž bohužel v mnohých českých městách takřka životbytí nebezpečenstvím hrozí, nedovolovalo mezi námi totiž mnou a spanilou dívou povstati rozprávce nějaké; konečně dostali jsme se na dobrou silnici. — Já bych sobě byl jen přál, aby od jedné hromádky kamení ke druhé několik mil bylo bývalo. — Milostná očka naproti mně hledaly opět ve dálce svou zábavu — má ruka však vjela opět bezděčně do vlasů, aby je uspořádala — ústa ujcova se otvírala k povolnému zívání, až pak Somnus duši jeho v jiných světách kolébal.

»Tuším slečno! — odpusťte však milostivě mé zvědavosti — tuším, že jste Češka?«

»Nejsem — vlast má je na Moravě.«

»A Brno snad lůno Vaší oblažující bytosti?«

»»Nikoliv — otec můj žil na venkově; záhy však mi zemřel.««

Oko její se zakalilo — přes duši musilo táhnouti mračno zármutku.

»Nepochybně následkem přestálých vojenských obtíží?« tázal jsem se znova.

»»Nahlížím!« odpověděla s mírným úsměchem, »že by jste běh života mého rád zvěděl.««

»Velmi by jste se mi zavděčila.« —

»»Tedy vězte! — Můj otec byl důstojníkem u vojště — byl, pokud se pamatuji statečný muž, několika řády ozdoben — bojoval dlouhá leta s práporem slavného arcivévody Karla, až jej konečně na polích bojujícího pro svobodu smrtelná rána zachvátila, již mu v poklidu na Moravě žijícímu neunavená péče po-

někud jemu příbuzné dívky zcela vyhojila a zacelila. Uzdraviv se pojal svou ochranitelkyni za věrnou manželku, žil šťastně a pokojně v náručí starostlivé choti, a když jej v osmém roku stáří své dcerky Bůh na věčnost povolal, zanechal nepotěšitelné matce sirotka po otci truchlícího. Od té doby žije matka má v Praze, já jsem své mládí ve Vídni u tety ztrávila, jenž si mne na vychování od matky vyžádala. Teď spěchám do Prahy, an mne zpráva došla, že matka postonává. — Toť budiž k upokojení Vaší zvědavosti.««

»Krátký ale živý popis jste mi podala. Přiznávám se však, že moje zvědavost zvláště na to obrácena byla, jakým způsobem jste se tak výbornou Českou stala. U nás jen vlastenky vlastencům vykají; vaše neobyčejná správnost řeči dokazuje mi, že jste v život český hlouběji nahlídla?«

»»I také to vám chci říci považujíc vás za jednoho z těch horlivých a statečných zástupců dobré věci. K nám docházel mladý právník Marko —««

Zamlčela se pohrávajíc prsténkem, na němž se — jak jsem zahlídl — nápis: »Věčně tvůj!« umělě vyrytý skvěl.

»Dál, dál! Marko — — Neračte přestati!«

»»Ano Marko se jmenoval křtícím jménem. On mi čítával dějiny České země — vaše almanachy — povídky — Kollárovy znělky — Jablonského básně — Kvety — Včelu a jiné zajímavé spisy české vnikaje tak lásku —««

»Lásku?« —

»»Ba arciť lásku k Vlasti a vlastenskému jazyku!««

»Marko ale není Čech — dle křtícího jména?«

»»Není Čech; ale Srb, zběhlý ve všech jazycích slovanských.««

»Srb?« —

»»Což je to tak velikým divem? Nevíte, že vzájemnost— ««

»Vím, vím.«

»»Že příbuznost —««

»Rozumím.«

»»Že ctění všech Slovanských národů —««

»Čest a sláva.« —

»»Že vtipný mladík dobrého srdce —««

»Ach!«

»»Že láska —««

»Ach, ach!«

»»Že láska k vědám síly dodá — cestu klestí — příklad dává — lásku získá.«« — —

»Vím, vím, všecko vím!«

Vůz se zastavil; dojeli jsme místa k přepřažení. Ujce nechtěl déle Somnus v nadpozemských světech kolébati. Povídal nám svůj sen — podivné příběhy ze života svého — chválil život Vídenský — byl žádostiv Prahu poznati, a nedal se mýliti ve svém dlouhochvílném vypravování až — do Prahy.

Kdo chceš vědět jméno krasotinky, zeptej se desátníka, jenž tehdáž u novoměstské brány stál.

Co se mne dotýče, poroučel jsem se uctivě tou nádějí se koje, že snad ještě jednou v živobytí osud mně popřeje s ní se potkati.

Druhý dopis.

Z Prahy dne.....

Právníci — to jsou hoši! Dávají každý rok skvostný bál. Třeba že jsem byl unaven po cestě, přece jsem se naň podíval.

»Tys v Praze?«

»»Ba arciť, kdož by se na Prahu podívat nepřijel?««

»Co je na venkově nového?«

»»Málo — co vím, později milerád povím; jenom teď...«« Hudba zazněla. Domluviti jsem nemohl. Tanečnici lítali jako bleskové, všecko rozhánějíce. Stál jsem v koutku dívaje se na veselé tváře semotam se procházejících; sám hledal jsem dívku, jenž by mi vnikati mohla lásku — — k Vlasti a k národnímu jazyku!

Jedna děva ...

Apropos! Nezeptal se ještě nikdo na jméno mé krásky? — O vy lhostejníci! mléko a ne krev v žilách vašich koluje! Neví ještě nikdo, kde bydlí? Jak se jí vede? Co dělá? Je-li ještě laskou ... Nemyslete si snad že jí srdce bolí, že po obrazu jinocha touží, jenž jí český dějepis čítával! Chraniž Nebe!

V outlých prsou jejich vřelý cit plane láskou k Vlasti a k národnímu jazyku — — vyzývá k vza-

jemnosti, těší se z příbuzenství — ctí všech Slovanů rozsáhlý rod — objímá vědy a uznává, že jen nimi dráha k ouèelu uvádí! — Ona! Ona! — O Vlasti drahá! Kéž bys v lůně svém mnoho takových růží pèstovala! K srdci bychom je vinuli — hájili — blahoslavili — v úctě a slávě chovali! — Ona! Ona! Proto mi její očko tak modrojasně svítilo; proto se mi její hlas zpèvem býti zdál — proto postava její královské se podobala — proto bych ji byl rád k prsoum přivinul! Ona! ona! Deero Moravy? kde oblažuješ vůkolí tvou bytností k soucitu líbeznými slovy zvoucí? — Ach! Nevím — nemohu se ti vrhnouti k nohoum, abych vyjevil city své — abych tobě okázal plameny lásky — k Vlasti a národnímu jazyku!

V Praze jsem se druhý den u známých a neznámých po ní poptával; ale ti mne mèli za blázinka; vždyť mně ani na mysl nepřišlo, že v tak velkém městě jako naše veleslavná Praha jest, i nejvzácnèjší perla skryta zůstává; že jednotlivá osoba v množství lidstva zmizí. Ovšemť dotazoval jsem se u šviháků, nevèdí-li, v kterém kraji města ta nejkrásnèjší dívka sídlí; doléhal jsem prosbou svou na horlivé vlastence, aby mně obydlí nejhorlivèjší vlastenky objevili; ale nadarmo; jakž to ti nešťastní věděti mohli, an ona teprv první východ slunce nad Prahou pozdravila!

V Praze se vodějí milostné dívky z jara na baštu, na konský trh, na příkopy, přes starý a nyní také přes nový most železný na malou stranu; v letě je doprovází starostlivé matinky do obory, do Kanálky, na Žofínský ostrov, do Nuslí a Vršovic; na podzim je s nimi

třeba jíti po staroměstském náměstí, po novoměstském stromořadí, jezuitskou ulicí, okolo divadla na ovocní trh; v zimě povinno otcům banknoty měniti, a matkám nocc obětovati rejdům svých dcerušek po bálích, po společnostech, koncertách, akademických špekulacech a t. d., proto aby v známost uvedeny byly. Nebyl jsem tedy právem nazván bláhovcem? Omlouvám se z svého přenáhlení věda, že šviháci a vlastencové všecko, co v Praze jest, všecko, co se ve vůkoli děje, v brzce vypátrají, an vlastencové švihákv k své vědomosti velmi dobře použíti umějí; neboť je starou pravdou, že k tomu, čeho vzdělanec dojíti nemůže, časem lecjakýs trulant dopomůže.

Kdež ji tedy najít? Jak se s ní aspoň na hodinku sejíti? A mluviti s ní musím — musím! neboť ona mně říci musí: zdaliž těm pohádkám, o válkach Vlastiných družek věří; musí mi s důvěrou povědít, co o Karlu čtvrtém, o husitských válkach smýšlí, musí mi svěřiti, co se jí o ztracené bitvě na bílé hoře zdává; — — úsudku jejímu na slovo uvěřím; vždyť slýchala dějepis Čechův s nevyslovnou pozorností, ba láskou — — k Vlasti a národnímu jazyku mřela.

Avšak musel jsem se chtě nechtě osudu podati a náhodu pokojně očekávati, abych uzřel blaha svého; ustanovil jsem také u sebe, že budoucně vždy a všude stručný dějepis české země s sebou nositi budu. Mohlaby se mi podobná příhoda naskytnouti, že bych opět naproti vzdelané vlastence seděl, s ní se za příčinou zdařilé otázky: »smím-li kouřiti?« do učené rozprávky zabral, a nemoha pak čtením dějepisu našeho jejím

citům uleviti, bylo by marné moje snažení, získati sobě pověst, že jsem jinoch vtipné hlavy a ctitel všech Slovanů; že jsem zvítězil — nad laskavou Slovankou! Kdo vždy na venkov upoután v Praze nikdy nebyl: ví sice o životě mnoho; opravdově ale neví nic; jakkoli se to bere. Člověk neseznámiv se s životem velkých měst, může z venkova přijíti do nejhlučnějšího města, jistě že se zas do své samoty vrátí bez nejmenšího užitku z vydaných peněz.

Nynějšího času jsou veřejná místa jenom k seznámení-se s modou přihodná, kde si již mnohý krejčí starou mírou místo fidibusu cigarro zapálil; velké společnosti jsou jen k utahování těl a k vykládání naučených frazí, z kterých doktoři a rukavičkáři tloustnou. Zvědavému jíti třeba do solidních privatních domů, mezi vzdělané rodiny, aneb nemaje takové známosti do hostinců, vínáren a kaváren. Pražské domácí paní jsou vlídné; pánové pak hosta přívětivě uvítají a dcerky se v domácnosti jemnou, přirozenou půvabností rozvíjejí. Vzdělaná rodina do života sáhá — všeho se chopí a nejlhostejnější v takovém domě bývá ponaučná conversací.

Kdo do života sáhá, také o životě ví, a kdo všeho se chopí, na všecko odpoví. Při table d' hote, při sklenici vína nebo piva — při billiardu je pramen všeho nového. Tu cizincové hlavní města poznávají a popisují — národy své a jich nové nálezy vychvalují — s zdejšími občany do politiky se zabírají; Pražané o svých záležitostech rokují — o divadle — o nejnovějších spisech úsudky své vynášejí dříve než páni re-

censentové péra se uchopili, aby černě na bílém proti obecnému mínění naopak saudili; tu našinci na nejvýš se durdí, že knihtiskaři jsou také tiskaři spisovatelů a že knihkupci knihy za drahý, spisovatelé však za levný peníz prodávají; aby tak lehce zbohatnouti mohli. — To je půda ... o Körnere! Wo iſt der Boden, wo das Edle reift! Avšak nechmež toho, každým způsobem se při sklence vína mysl rozněcuje — při džbánku piva se vesele zpívá, kouřením při šálku kávy a honbou na míče po zeleném sukně trudné myšlénky se zahánějí.

Jenom šálek černé kávy,
Byť i také málo slavy!

Bohyně Sláva si nepochybně nad námi také šálek bílé kávy nalývá a zdá se, že jí nápoj nesvědčí, an tak slabě námi vládne.

Nehrál Žižka v karty? — Dějepisci o tom mlčí.

Bulka se mi zdá býti obrazem divokého sočení. Na těch malovaných papírkách je klacků a šavel, až strach a hrůza člověka pojímá. —

Po hře se prý vždy člověku něco důležitého zdává; schvalně jsem si dnes zahral; uvidím, jaký budu míti sen!?

Třetí dopis.

Z Prahy dne .....

Jak jsem pravil, stalo se. Příjemný sen mně ukrátil spaní. Zdálo se mi o Vás. Viděl jsem nárámný most, na němž mnoho našinců stálo nemohoucích se na druhou stranu dostati. Mezi tím míhala se mi před očima vlnící-se řeka, na niž někdy bylo viděti korábek, jejž mladíci se vší sílou proti proudu veslem hnali. V dálce se rozprostíralo jezero; tam poháněl větřík zlehounka pramici k břehu, na níž usedlí mužové a několik šedivých starečků sedělo, cíle svého pokojně očekávajících. Duše má vznesla se na vysokou skálu. S výše této hleděl jsem dlouho a mlčky na podivný obraz; pak jsem zvolal hlasitě do dálky; ale přátelská slova zaháněl protivný vítr.

Zmizel most. Proudící řeku — koráb i pramici neprůhledná zakryla mlha. Najednou — jakže, nemohu se již upamatovati — dostal se do rukou Máchův Máj. V knize rostly jako obrové slova:

»Daleká cestá má!
Marné volání!
Viz mihla se u skály kraje
Daleko přes ni nahnuté,
Větýrek bílým šatem vlaje.« —

Ha — to ona! Jiné mne kochalo zdání. Snil jsem o ní! — Vstaň z hrobu, pěvče! a předveď mi dívku svojí! To ona! Tvé oko nezřelo nikdy skutečnost! — Tys jen přelud podal — tys láskou pohrával! — Či jsi ji snad znal?! Či jsi láskou objímal duši její? aneb jsi doufal, že ona jednou vřelým citem tvůj obraz obejme? O nechť země trudné srdce tvé kryje; — nechť věčnost věčnou radosti bolům tvým uleví! — To ona! děva, jenž vzájemnosti ze srdce přeje; to ona, jenž Slovanů rod cti, po vědomostech touží, jedinou cítí lásku k Vlasti a národnímu jazyku! — Dívka ta tam. Skála se boří. Ouskostně procitnu ze sna. Zamrzlé okno svědčí o studené noci zahalujíc vyhlídku na pražský svět.

Kočáry hřmotně se honí; ouřadníci pospíchají po svých povinnostech; lid druhý rozličnými prácemi se zaměstnává. — Co doma? V Praze o samotě seděti nelze. I přistrojiv se chvátal jsem z domu. Co nevidět potkám se s přítelem, který by bez mála mimo mně byl šel, kdybych nebyl doň vrazil. Tak se vede ve velkém městě. Jeden druhého si ani nevšímne.

»I dobré jitro!«

»»Děkuju. Budteż zdráv!««

»Kam pak — tak spěšně?«

»»Za pořickou bránu; chcetele býti tak laskav, potěšiti mne vaší společnosti, bude mi nad míru milo.««

Nemaje v onmyslu právě ničeho důležitějšího, nebylo mi nevhod přítele do Karlína doprovoditi. Co se stavení dotýče, jakási přepodivná činnost Pražanů se zmocnila. Všady navezeného kamení; skoro v každé

ulici zbořený dům k nové stavbě se hotující: semotam vypínají se na oko skvostně vystavení domové.

»Zbořilo se tu prý několik sotva dostavených domů, tedy jest se zde snadno nadíti, že by člověk bez hrobníka v dost hluboký hrob zasypán býti mohl. Nelhali dopisovatele v časopisech o tolikerém neštěstí?«

»»Nelhali. V skutku se stalo, co psáno bylo; ale nikoli vinou stavitelů, kteří svou umělost dosti dokázali a Prahu a předměstí její krásnými a pevnými stavbami ozdobili. To se stalo za příčinou novomodní špekulací, která by ráda mnoho sklepů a pokojů málem vápna, cihel a kamení vystavěla.««

»Vida! Jakž jinak! Málo vápna, mnoho písku; dvě, tři patra, málo cihel, úzké zdě! Ve vůkolí žádné lesy — velké střechy — dříví drahé. Hojnost potřeb k živobytí žádá hojný zisk.«

»»Vy se domníváte —««

»Ničeho se nedomnívám. — Či to není pravda? Jak si kdo ustele, tak lehne! Otec staví a syn boří. Londýn každých 80 roků se přetvařuje. Což by také jeden dům v Karlíně aneb v Praze měl několik set let státi? Nač vydávati najednou velký kapitál, z kterého přec jen 5 percentů vysvítá? — Malý plácek — tenké zdi; velký sál — mnoho hostí — rozlehlý sklep — plný třeba vody; čím víc vody — tím víc peněz. Jiné časy — jiné zvyky; jiní lidé — jiné mody. Římané a Řekové stavěli na věčnost. A co mají z toho? Herkulánum a Pompeji byly nepochybně vystavěny, aby posud stály; potomci aspoň teď vykopávají skvostné práce, lidské hnáty a t. d.; nemohla by příroda rovněž Prahu tak

pochovat, jako pochovala Herculanum a Pompeji? Žádný by snad potom o ní se nehádal, je-li německý Řím aneb krásná růže Libušina? Vy se mýlíte! — ale —«

»»Váš rozmar mne baví; váš jazyk —««

»Co — jazyk můj? Myslíte snad, že jsem si ho nabrousil? Mýlíte se. Já jsem nepřítel veškerého satyrství. To je jen ohlas moudřejších lidí. Satyra trhá přátelství a málokdy vyslyšena bývá. Litoval bych velice, jestli jste mým slovům jinak rozuměl, než jsem jich vypustil, nemaje v úmyslu někoho uraziti.«

»»Nevidím ve vašich slovech zcela nic urážlivého; ale váš rozmar — —««

»Přiznávám se, že jsem dnes velmi dobré a veselé mysle. Dovolte — tu sedí bába — koupím sobě tři pakličky tabáků.«

»»Načpak jich tolik kupujete. Tíží to kapsu, člověk neví kam s tím?««

»Nestarejte se, jsou lehké. Chcete snad cigarro?«

»»Děkuju, kouřívám jen z dýmky a doma. S Cigarrem bych sotva bránu prošel.««

Před branou seděla bába. Ubohá bába! Měla rozcuchané vlasy, roztrhaný šátek na krku; ruce špinavé a temnýma očima koukala se na svět skrze brejle. Jak asi ten svět vypadal? Uměla-li skel svých dobře použíti? Věděla-li že Komenius v Amsterodámě — — —

»Aj hle přítelí! Totě v skutku potěšitelné podívání, jak Karlín zrůstá! Co jsem nebyl v Praze — obživlo toto údolí čarovnou mocí. Jest se co naditi, že předměstí město samé překoná. Zdeť je tak krásných stavení, tak krásných ulic povstává! Zdeť — —«

»»Pohleďnête jen příteli! Královská střída, pod tím: »Königsſtraſſe.««

»Na mou věru! Jsou tady všadež nápisy české nad německými?«

»»Všadež co se ulic týká. Zde onde také viděti štíty české, tu vizte hned: Lékárna u české koruny.««

»Ai ai! Již jsme to daleko přivedli. Máme v Karlíně příležitost dočísti se česky na lékárnu! Není to též nějaká špekulace, an snad právě mnoho Čechů stůně? Ne v tom špekulace nevězí. Vždyť není tolik lékaren, kolik verpánků? — Ale jaké tam prodávají se kořínky? Možná tam dostati čemeřici? — Znám lidi, kteří si velmi rádi zakýchnou. Lékárníci dávali vždy ve všem příklad; až posud vážejí na vlase, aby se nepřetrhl, míchají nechutné do chutného, drahé do laciného, jedy do zdravonosných šťáv, mírnějí, síli, čím? Škoda že nerozumím se v medicině. Myslím, že by každý člověk trochu na doktora medicina študovat měl, aby lépe svého zdraví šetřil a užíval. Vy jste doktorem, příteli! študoval jste na vysokých školách filosofii, fisiku, arithmetiku, anatomii, psychologii a t. d. a t. d., řekněte mi tedy, čím se vzkřísí mrtvé tělo? Snad galvanismem? Berlinšti doktorové byli by se bez mála byli zbláznili, když polooběšený nucen jejich učeným uložením vstal a po pokoji několik kroků udělal. Již mysleli, že budou muset hrobníci jiného řemesla se uchopiti! Zdaliž pak také vy moudří pánové vynaleznete —«

»»Nemožnosti — nemožnosti! Příroda má svá práva.««

»Nepleťte se mi do řeči, sice bude celá má filo-

sofie ta tam. Chtěl jsem se váš zeptati jakou medicinou vřelocitná dívka se uzdraví, když ji srdce bolí?«

»»Nižádnou. Čas, cestování mysl vyráží, city mění. Slib před knězem u oltáře touhy srdce upokojí. Pro bolesti srdce není léků.««

»Ha ha! Toť k smíchu! Vy jste špatným doktorem. Jděte ať vám vrátí učitel čas a školní zprávce peníze. Víte-li, žebych já — já mohl vám v takové případnosti lepší rady dáti?« —

»»Podivno! vyjevte vaše mistrovské umění!««

»Slyšte! — Když dívce mílkův šípek do prsou vletí, smrtelnou ránou ji poraniv — když nebohá začne za dne toužebně vzdychat, v noci nepokojně sníti, — když pohrda se vším, na každého se mračí, vždy jen obraz vyovolence svého před očima majíc —«

»»Zkrátka, zkrátka. Jsem dychtiv —««

»Nechte mne domluviti. Tak důležitá věc, týkajících se veškerých národův, nedá se tak na kvap odbýti. Mějte strpení. Nebudete toho litovat, kdybych vám to bez obalu řekl — bylo by veta po naší národnosti.«

»»Očekávám toužebně výlev vašeho žertovného rozmaru!««

»Prosím. Já dokonce nežertuju. Pravda je skutečná, o níž jsem se v životě přesvědčil. — Když tedy dívka důvěrně útěchy hledajíc Vám bolest sevřeného srdce svého svěří: nemeškejte a běžte co duch a nohy stačí do skladu Pospíšilových knih, kupte předně dějepis České země, pak si naberte Almanachů, milostných povídek, básní a jiných původních a nepůvodních spisů

z magacinu naší literatury; vrafte se k milostence nazpět, posaďte se jí naproti, aneb dovolí-li tomu na kteroukoli stranu vedlé ní, a počněte čísti. První den bude lhostejně poslouchat, druhý však, třetí, čtvrtý slovem čím dál tím lepší pozorností svou vás odmění. Naposled bude prosit aby jste ji ty knížky půjčil, bude ve dne číst, v noci se ji bude o tom zdát, o naší krásné vlasti a strasti, o našich slavných předcích a krásné budoucnosti Slovanů. Když k ní někdo přijde, bude deklamovat básně a tím mysl svou na jiné předměty obrátí. Tak bolest srdce jejího se uleví; nebo veškerý cit její zahoří láskou k Slovanskému národu, hlásajíc blahodějnou vzájemnost, ctíc ráznost vlastenců, toužíc po nebeských vědách a plápolajíc s celou duší nevyslovnou láskou k Vlasti a k slovanskému národu! — Nu což hledíte jako u vyjevení? Očekával jste něco moudřejšího? Není to dost učený způsob lečení, náležitě nynějšímu času a dívčímu citu přiměřený?« —

»»Arci proti tomu nelze ničeho namítnouti. Zkušenému se musí za pravdu dáti. Uhlidám, zdaliž se mi kdys — —««

»Jen čiňte jak jsem pravil. Přesvědčíte se. Bude-li vám osud na ruku, dojdete u srdcí ještě milostí. Pravidla lekařská sice jsou aby se nemoc každá vlastním způsobem léčení vyloučila; já ale všem pravidlům na vzdor tvrdím, že každý věk jiných pomocí žádá. Za sto let budou doktorové s nemocnými docela jinak zacházeti. Slabému budou čísti Homerovu Illiadu a on poznenáhla sesílí. Viktor Hugo se zčeští a bude se dávati v pilulkách bláznům; ti se tím přebláznějí a přijdou

k rozumu. S zimnicí se bude jako s moudrou, učenou, starou pannou nakládat. Nač ty prášky? Dejte ubohému nemocnému Byrona k čtení; on se notně zatřese a zaraduje se ze zdraví. Tvrdošíjným se dá Šillerová: Kabale und Liebe aneb Göthe-ův Egmont. Zrádcům se okáže obraz ťatého nezbedníka; svévolníkům, tyranům a náruživým lidem jiného druhu bude se popisovat Nero s vidlicemi v pekle mezi ďábli hopkující. — Či jste toho mínění, že náruživosti nejsou nemoce? Vždyť jste sami dokázali, že má samovražda v medicinském slovníku státi! Z toho vychází na jevo, že nejvíce duše postonává, an tělo — —«

»»Vy se zabíráte — —««

»Vím co máte na jazyku. Máte pravdu. Předce však medicina. Šlakovitá medicina! Nechci vás zdržovati; vidím že jste na místě. Střež vás Bůh! Půjdu okolo lekárny u české koruny a koupím si tam voňavé pomády. Tou natřu té bábě u pořické brány rozcuchané vlasy, aby ji do očí a na brejle nepadaly, doma si namažu ni denník, aby příjemně na cizí nos oučinkoval. S bohem!«

»»Na shledanou!««

V pravo hřbitov, v levo řeka; předemnou dům vysloužilcův; vůkol něho velká louka, na nízto se vojsko v letě cvičí. Neúrodný Žižkov nad tím všem jako oholený dědeček strmí. Karolinka je mrtva; všickni lidé obědvají. Baba je vděčná; vidí o mnoho lépe. U pořické brány mne pustili do města; měl jsem dost strachu, že přijdu pozdě k obědu k... Po druhé více.

Dobré chutnání můj příteli! —

Čtvrtý dopis.

V Praze dne.....

V pravo hřbitov, v levo řeka; okna domu vysloužilců na oboje strany. Před domem opatrná stráž. Voják má bílý kabát, modré kalhoty a červené výložky. Také prý tam stávají vojáci se zelenými výložkami.

Čas ubíhá — lidé se rodí a mrou —

Ubozí vysloužilci! Kýž byste mně chtěli příběhy vašeho živobytí povídati? Jak milerád bych vás poslouchal!

Vy jste všichni vlastenci!

Kdož by si nechal nohu ustřelit, ucho useknout, oko vypíchnout, břicho propíchnout, hlavu roztíti bez lásky k vlasti?!

Vy jste všichni vzdělanci!

Kdož by se postavil lhostejně v krvavý boj naproti zuřícímu nepříteli! — Kdož by v nezbedných živlách se živobytím svým pokojně hrál, nejsa zaujat právem člověčenstva a nevěda oč a proč v boj kročil? — Či jste snad pouhým nástrojem, který výtečnějším duchům sloužiti má? Či jste snad nevěděli, kde váš život původ vzal? Či jste svůj vezdejší chléb vydobývali ostrými bodly? — O kéž bych věděl množství událostí z vašeho bohatyrského živobytí? Napsal

bych veliké a silné folianty, hlásal vaši čest a slávu — ale s zarmutkem bych nad vámi bědoval, jestli jste k slavným činům láskou k Vlasti puzeni nebyli! — Prožili jste život svůj — jiným teprva žíti jest. Před vámi si vlny hrají jedna druhou věrně chytajíc až posléz v moři zahynou. Vám budiž pokojnější život popřán. Za vámi truchlí dcera nad hrobem otce svého — mrtvé ticho tam vládne. Křížek s nápisem od vděčného sirotka o zeď opřený zvěstuje marnost lidského živobytí. Ona se modlí, pláče, hořekuje, volá nadarmo pronikavým hlasem z hrobu zesnulého: utrhla sobě kvítek prostinky na památku a bez útěchy, již zde hledala, navrátila se domu.

Nehrozte se nepaměti! Třebať nerostly květy na hrobích vašich; a dcery vaše nevolají vás z hrobů temných: vděčná Vlast na vás nikdy nezapomene! — nikdy!

Nestrachujte se pohádky o zbírání vybledlých oudů, vznešená duše vznese se nad tělo, jenž shnije, kdekoliv úraz je zachvátí. Milujme život; hájme ho co nástroj duševního účinkování varujíce se všeho nebezpečenství; obětujme i posledního dechu, poslední krůpěje krve, když Vlast a král káže. Nechať děla hřmějí, střelba nesčíslných ručnic kolem nás fičí, blesk a hrom vůkolí děsí, voda, oheň, mor, hlad a žízeň strašnou smrtí nám hrozí!

Když král a laska k Vlasti káže,
Syna vlasti k povinnosti váže!

Avšak, aj! Málem byl bych zapomněl! Místo co jsem se měl ptát, jak vám chutnalo, bloudím na hřbitově a po bojištích, jako bychom se měli místo lžíce a

vidliček s nožemi ještě před polednem zbraně uchopiti. Odpusťte! musel jsem vyjevit co se mi na zpáteční cestě žena se celý uřícený k table d' hote k černému koni na mysli pletlo.

Mnoho pánů sedělo již u stolu. Majitel hostince nabíral sám polívku, sklepníci ji dále dávali. Byl jsem v nesnázi kam bych se měl usednouti, až zahlédna mladíka přívětivého oblyčeje prázdné místo po pravici jeho jsem vyplnil. Mladík vedl hovor s protějším mně poněkud známým pánem, jenž jemu v čemsi odporoval. Ze všeho bylo viděti, že můj mladý soused cizincem je. Poslední jeho slova, když se byl se svým odpůrcem již srozuměl byla: »Ja, ja! Zweifeln Sie nicht daran! Bei uns denkt man jetzt ganz anders von dieser Sache. Die Aufklärung hat überall ihre Verehrer, Vertheidiger und Anhänger gefunden!«

Vlídnost jeho oblíčeje kázala mně místo vedlého sobě vyvoliti; a uslyše taková rázná slova, dychtil jsem bližeji jej poznati. I dozvěděl jsem se potom že z Vídně přichází, že je rodem Srb a český jazyk jemu tak známý a milý jak jeho mateřský. I dal jsem se s ním do přátelského hovoru.

»Vy jste toužil viděti Prahu?«

»»An tu zlatou Prahu. Dlouho bylo moje přání jenom přáním; posléz jsem je musel uskutečniti. Vězatá Praha a celá česká země svými památkami veliké látky k poučení a rozjímání o národu, vlasti a státu podává. Největší radost mně působí, že jsem právě přišel k národnímu plesu zdejších vlastimilů!««

»Tedy se chystáte tam přijíti?«

»Na podobných úkazech vlastenského počínání každý Slovan účastenství jeví. Hodlám, a doufám, že se tam dobře rozveselim. Přesvědčím se o vyhlášené kráse českých dívek a ráznosti zdejších mladíků. Má náděje zklamána nebude!? Naše dívky jsou velmi čilé, příležitostně se za vlastenky okazují, jen kdyby také v domácnosti a při jiných příhodách národně sobě počínat nezapomínaly. Naší mladíci jsou plodové ourodného pole: bohužel ale jako všady víděti u nás též koukol mezi pšenicí.«

»»Myslel jsem že krásná pleť v Čechách — —««

»Nedomluvte! O tom ani pomyšlení! Všecku úctu všem dívkám milé mé vlasti, všecku pochvalu jejich kráse a půvabu; — jen — nemluvme o jejich vlasteneckém smejšlení. Naší krásnou pleť opanovala jakási marná náklonnost k všemu, což z ciziny pochází a nazval bych ji pověrou. Horlivých, pravých vlastenek je málo — velmi málo. U vás drahý pane! zcela jinak to vypadati musí. Vy máte národní hrdost, ten pramen všeho prospěšného dobrého a velkého, jež pro vlast a národ jednotlivý z vás podniká. My však tento cit v prsou našeho lidu, každé třídy buditi musíme.«

»»Totě věru krásné dílo — ale zdlouhavé —««

»Bůh pomozi! Jinak tomu nelze. Předsudkové musí u vyšší třídy býti vykořeněni — pověra u nižších tříd zničena. Přesvědčiti každého důvody je základ našeho počínání. Každý vlastenec může právem nazván býti lékařem duše, an sobě za tom zakládá, nedůvěru a předsudky z duše vykořeniti a důvěrou a uvědoměním sebe sama ducha sesiliti a pozdraviti.«

»»Tak též u nás se děje, jenže —««

»Jen že nejste odrodilí svému národu; že se vám odpor neklade od vlastních krajanů, že vy sejete na ourodné pole a my v potu tváře ze skal ledových srdcí ourodnou půdu sobě vzdělávati musíme. Odrodilec, zvrženec na sto kroků jedem cizoty páchnoucí je největším, nejnebezpečnějším nepřítelem Vlasti! —«

»»Svatá pravda.««

»Ba mnohem více to símě jedovaté ženské srdce zkazí. Z marnosti a bažívosti po cizotě doufá každá dívka hezčí se státi. O kéžbych mohl každé z nich představiti na čelo to pravé zrcadlo, aby jedna druhou ve své nekráse duševní spatřila a se přesvědčila, jak ji přetvářka, upejpavost, ušklíbavost, posměch, marný štěbot, na cizo sobě počínání škaredí a ohaví. A konečně k tomu všemu ledajaký holobrádek všecko ženštině k vůli udělá, skočil by vám do kaluže, když ji tam le petit francais padl, aby mohla dále mluviti.«

»»Takové zlé přece není.««

»Zle je — ale doufáme že hůř nebude. — Máme již způsob poznenáhla všeckny růže u věnec vlastenského smýšlení vplésti. Je to dobrý vynález!«

»»Mluvte — mluvte! Ten způsob —««

»Hanba všem Čechům! ten způsob vynalezl Srb, jsa zběhlý ve všech jazycích slovanských. Kéžby nám o tom pojednání vydal. Byli bychom velmi povděčni!«

»»Mluvte — jaký to způsob!««

»Slyšte — Rozmilý to způsob. Předně je ponaučný — za druhé zábavný — za třetí romantický. — Právník ve Vídni študujíci docházel do privatního domu,

kde teta svoji neť — outlocitnou Moravanku — od dětinství jejího vychovávala. Marko — tak se jmenoval křticím jmenem právník — soudil prvním pohledem na tu krásenku, že by se z té neviny výborná vlastenka státi mohla. I předčítal ji dějepis Čechů, půjčoval výbor českých spisů — vykládal — vysvětloval a působil tak milo a dlouho na dívčí cit, až dívka chtíc nechtíc Slovanův národ sobě zalíbila, stejně s ním smejšlela — a jej, totiž právníka — co původ vzdělanosti a osvícenosti své ctila, až — věru nad ten způsob lepší nemůže býti — až horoucí láskou zaplápolala — k Vlasti a národnímu jazyku. Marko ji ponaučil — bavil — roznítil její obraznost a přivedl ji tak daleko, že dívka nyní vzorem všem našim krajankám býti může; neboť —«

»»Dovolte, — od koho to všecko víte!««

»Od koho? Z první ruky. Seděl jsem té spanilé Moravance tvář v tváři, sál jsem medové slova z líbých pramenů půvabných rtů; i to nejlhostejnější slovíčko vkladaje do prsou svých; — neboť — —«

»»Dovolte! Líbila se vám?««

»Krásná děva s takovými vlastnostmi každému Slovanu se zalíbí — neboť ona —«

»»Dovolte pane! znáte ji dobře?««

»Měl jsem jednou to potěšení ji viděti; proto jí znám — dobře znám; neboť ona —«

»»Dovolte kde! — Kde jste s ní byl?««

»Jel jsem nedávno do Prahy po vídenské silnici a šťastná náhoda mně přála, že jsem v rychlíku s ní pod ochranou ospalého ujce seděl, a že jsme sobě

tvář v tvář hleděli. V Praze jsem se s ní rozloučil a nyní nevím, kde jest; doufám ale —«

»»Dovolte! Snad jste se zamiloval?««

»Mám ji v lásce; neboť ona —«

»»Byla vám příznivá?««

»Byla — neb mně —«

»»Řekla vám to?««

»Ohnivými slovy mně to řekla, neb —«

»»To nelze býti; neboť ona ——««

»Soudil jsem, že má vřelý cit, neboť ona —«

»»Dovolte! To nesmí býti; neb — ——««

»Co? Že to nesmí býti? Jste vy vlastenec?«

»»Jsem — a však láska ——««

»Právě lásku — — já lásku ctím jako světici; ona cti veškerý národ Slovanský; budí vzájemnost a tudíž také mnou nepovrhuje. Já ji miluji, neboť se neostýchala každému ohnivými slovy o své lásce vypravovati —«

»»O své lásce?««

»Baže — o své lásce — k Vlasti a národnímu jazyku!«

»»Tak?««

»Jakž jinak? Myslil jste na jinou lásku?«

»»Měl jsem vás v podezření!««

Druzí pánové se zvedali již k odchodu. Srb měl velmi důležitou návštěvu v hlavě. Rozešli jsme se dadouce sobě slovo, že se uvidíme na národním plese. Nevěděl jsem sice, co celého popoledne počnu. Nicméně vyběhl jsem rychle z hostince, kde jen čtyry

osoby česky mluvily; totiž já jakožto Čech, cizinec Srb, kuchynská a nádvorník.

Co asi ubohý Srb o našem rozmlouvání pomyslil? Uvidíme. Chci jej přesvědčiti, že jsme švarnými Čechy.

Všem švarným Čechům mé bratrské pozdravení!

Pátý dopis.

Z Prahy dne.....

Dne 25. ledna 184... byla v domě .....ském velká společnost. Byl jsem do ní uveden. Domácí pán je boháč nesmírný; — v očekávání se žádný nezklamal. Co dobrého a vzácného bylo tam v hojnosti. — Před vchodem stojí dva myslivci plní zlata a stříbra. V skvostném pokoji okolo stolu sedá krásná pleť; v pravo hudba mile zaznívá; v levo je ještě několik pokojů a komnat, kde se paničky a pánové s mladíky veselí. Milostenky povídají sobě o masopustních zábavách; hlásek její nad jiné líbeznèji ucho zajímá. Malinká nožka k tanci vábí, outlá ručinka k seznámení-se s ní kyne, z modrého očka otvírá se nebe, spanilý zrůst prozrazuje lehkost; kadeře zakrývají přívětivou tvář, přátelsky jedna k druhé se blíží; — jak vlídný věnec krásné pleti!

Semotam chumáč mladíkův potutelně na ty spanilé děvy pokukujících. Rozprávějí o rozličných případnostech světa pražského; porovnávají přítomných krásinek vlastnosti; podle šperků a jiných zevnějších okras soudí na půvaby duše; podle počtu bratří a sester na bohatství; — pak se blížejí k otcům; hledí jim do karet a opět chlácholejí matinkám.

Přestávka — zadávání tanců. Jakožto milovník

plesu neopominu sobě vyhlídnouti tanečnici dle svého přání. Tanec je předce výborný vynález. Mladík pohledne v dívčí oko; obejme pozorně outlé tělínko — stiskne měkounkou ruku a vine dívku milostně k sobě. O! kdyby nebylo plesu, nebylo by mnohé lásky! Tu není ani oustního ani písemního jednání. Oko oku, ruka ruce, prsa prsoum a srdci rozumí a toto rozsoudí.

Kvapík: »Horimírův skok,« podal látku promluviti o životě českém.

»Neračte znáti slečno baronko onu píseň, dle jejížto nápěvu tento kvapík složen je?«

»»Neznám ji, slyšela jsem však, že je to píseň česká a pro Česku —««

»A neráčila jste schváliti tu myšlénku, písně národní vziti za thému k hudebním tanečním skladbám?«

»»Není sice nová; však v tomto kvapíku zdá se mi zvláštní rázností nabývati.««

»Předsevzetí Češky vziti si za průvodčího v životě jenom Čecha aneb raději... Račte poslechnouti:

Já jsem Češka zrozená
Za Čecha se vdám;
Proto také českého
Hocha ráda mám,
A já bych si jiného nikdy nevzala,
Ráděj bych svobodna věčně zůstala!«

»»Štěstí, že nám to ti páni Čechové jen ve zpěvu raději; bylo by se co obávati, že nám budou chtíti zabraňovat, abychom se za jiného než Čecha nezadaly: jejich ouček vlastenecký...««

»Vlastenectví je nejprvnější ctnosti — nejvznešenější cit, jemuž každému je se kořiti.«

»»Zatvrzelý Čechu!««

I pohrozila mi prstem jakoby mne chtěla z nějaké nepravosti kárati a v nemalou nesnázi přivésti, mám-li smysl svých slov důkladněji vysvětliti, čili nic. Tu přišlo na mne vjíti v kolo a připojiv se v řad, pozoroval jsem; že nade mnou šťastná náhoda vládne. Stál jsem za slečnou hraběnkou — známou vlastenkou, jíž jsem i hned svou poklonu a úctu složil.

Hraběnka mi líbeznými slovy odpověděla:

»Vy jste musel mou přítelkyni rozhněvati, že Vám tak přísně vyhrožovala; nepochybně bylo z Vaší strany nějaké kázání o Vaší zamilované češtině —«

Baronka. »Máš dobře: ten pán nepřestane svou češtinu vychvalovat, až si někde ústa neohladí. Teď prý si již žádná Češka nemá jiného vzíti než Čecha.«

Já. »Prosím urozené slečny! Neračte se horšiti; vímť že račte býti Čechům nakloněny, z čehož se my těšíme a pročež si více dovoluji stoje před vzácnými perlami, jež předsudek nekalí. Kéžbych mohl přesvědčení nabýti, že v této vznešené společnosti více podobných okras, okras též našeho národu, jejž by milovaly — co diamanty se skvějí! Jak mile české slovo z úst tak půvabných zavzní, blahodějně oučinkuje příklad šlechetný; a to může jen ten posouditi, jemuž přáno je, z jemné krásy zdařilých květin se těšiti. Dokud se vám urozená hraběnko a slečno baronko dcery naší šlechty podobati nebudou —

Hraběnka. »Dosti — dosti! Děkujeme! Vy by jste nám ještě veškerá drahá kamení na čelo nasázel...«

Baronka. »A však květin z plodné zahrady do vlasů vpletl . . .«

Já. »Jen co se sluší: aby jste pak urozené slečny i jiným mohly dáti . . .«

Hraběnka. »Pst! vy!«

Baronka. »I nech jej. On se cvičí na zejtřejší bál. To bude opět něco pro vás? Či ne?«

Já. »Pro každého, kdo se Čechem býti honosí. Doufám — aneb smím-li prosit vašnost hraběnko již dnes o druhý valčík?«

Hraběnka. »Litují, že přislíbiti nemohu; jsemť zejtra na plesu vojenských důstojníků a dvěma pánům nelze zadost učiniti; však byť bych na bále Čechů nezaplesala, předce Českou zůstanu . . .«

Já. »Nešťastné volení dnů. — Nemohlo to jinak býti. Škoda. Příklad — — slečno baronko budiž Vám líbo se mnou tu první Quadrillu tančiti? — Mně by i jediný tanec s Vámi těšil?« —

Baronka. »Nemožno. Jsemť i já na Žofíně. Chcete-li tam pro českou Vlast se mnou se provésti mohu Vám připovědit polku.«

Já. »Račte si mne zaznamenati vašnost hraběnko na druhý valčík a laskavá baronko na první polku. — Kvapík umírá — Horimír již doskočil. Mějteż mne zachovana v milosti vašnost hraběnko!«

Podal jsem baronce ruku a vedl ji ze sálu. Ona mi lehounce kráčí po boku. Mlčky se uklonim; ona hlavinkou kyne, já se blížim k stolu, kde si od ní šálek čaje vyžádam. Vlídně mi jej podává a vděčně beru dárek z milostné ruky její. To je posila mladíkům ve společnosti.

Jaroš se usmívá; Věnceslav mne škádlí, Zdenko dusí zář řevnivosti jakýmsi sulcem; Leo kráčí vážně se svou sestrou kolem nás; každý jej co vzdělaného Čecha zná a cti. Naproti nám sedí kněžna, jíž se panství na čele třpytí; vedlé ní hoví si nedbale na lehátku paní z prastaré rodiny české a její ruce a krk tíží kovový důl.

Museum — matice česká — Budeč — divadlo národní — Žofínská akademie — školy — zakládání českých knihoven na venkově — podporování spisovatelstva — ústavy vlastenské a t. d., a t. d. — co?

»Vy jste v myšlénkách! Pozdrav vás Bůh! Či snad mne víc neznáte?«

»»Ach vítejte mi! Toť jste teprv nyní musel přijíti, sic bych vás byl již dříve viděl. Toho bych se byl nenadál, že vás zde spatřím; neboť jste sotva do Prahy vjel, a již vás vidět v uzavřených společnostech.««

»Můj otec hrabě A*** je poněkud příbuzný se zdejší rodinou Z***; tím spůsobem jsem tedy přístupu do této společnosti dostal. Těší mne velice, že zde ve vás aspoň trochu známého nalezám —«

»»Přítele chceš říci. Radost mi to způsobuje v této společnosti o jednoho rázného Slovana více spatřiti. Věř mně . . .««

»Věřím; vidím; slyším; cítím; myslím; raduji se; litují avšak doufám.«

»»Tys předce jonák po mém smyslu, bratře. Věčné přátelství!««

»Věčné! Nechať žijež ty a národ, ke kterému se hlásíš!«

»»Ať žije! I tobě bratře přeji co si mně přál!««

Stojíme oba v pozdálí. Vypravuju svému příteli o pražském českém životyí vůbec: on mi k podivení popisuje naopak činnost bratří svých.

Hudba opět zaznívá.

»Jsi zadán?«

»»Jsem.««

»Na kterou?«

»»Neznám ji. Byl jsem k ni předveden co srbský šlechtic, ona se mne hned ptala francouzsky na rozličné záležitosti mé vlasti; soudím že . . .««

»Toť hraběnka ***! výborná vlastenka — přítelkyně všech Slovanů . . .«

»»To mne přichází vhod. Již čas, aby, všady ve všech končinách jež Slované obývají, aby... avšak později více — stojí tam již samotna.««

Marko zdvořilostí panskou vyzval vyvolenou tanečnici k plesu; podav hraběnce ruku provodil ji do sálu a měl se k ní se vší úctivou důvěrou, věda, že ona Slovanům přeje. Nejsa zadán stojím u vchodu do sálu hledě na zdvořilost veselých tanečníků a nenucené pohybování se milostenek; vše oku i duši velikou zábavu poskytovalo.

Tu opět národní píseň z taneční hudby zazněla.

Na té louce zelený
Pasou se tam jeleni
Pase je tam myslivečck
V kamizolce zelený.

Od našich vlastimilů složené taneční skladby přece veliké obliby došly. Hudba také jakož básnictví oučinkuje. Spojené zvuky tvoří libezný rythmus bez textu;

jestliže všemu tomu pravý smysl dán; tu duše poslouchající radostí oplývá — — Vězeň zapomněl vlastních muk — tak hudba ucho jímá!

Čech je hudebným sluchem a vlohami od přírody šťastně nadán. O tom svědčí veškeré naše národní písně. Za krásného letního dne pohrabává robotnice zpívající zapomenouc na trampoty svého stavu; mladík vesele zpívajíc pase pokojně své bravy; i v zimě stařenka při přádle sobě zpívá a celá mladá společnost se zpěvem veselí. Hudba budí myšlénky.

»Náš tatíček nebožtíček
Ledacos věděl. —«

To by byla ouvertura.

»Ať je tak nebo tak, přece ňák bude. «—

Co z toho bude? Jsem žádostiv!

»Bělulinko boubelatá
Darmo se mne vzdaluješ« —

To jde zlehounka — tedy sousedská.

»Jsou jsou
Po Slovanech Češata,
Jsou, jsou
Hanba rodu svého —«

Výborný menuet; druhý díl však —

»Stydmo jim je Čechy slouti,
Češtinou jen zašpetnouti,
Srdce nevděčného.«

Párek po párku se vede ze sálu. Uskočím z cesty. Všecko moje skoumání bylo to tam. Ulán, cvrček, strašák; rejdovák a t. d. mají své texty. Valčíky — kvapíky — polky máme; ale Quadrilly a Contre danse?

»Befehlen«

»»Nur weiter! Ich danke!««

Myslivcové proběhli všechny pokoje podávajíce lahůdky, pamlsky a jiná jídla. Rozmlouvání. Cotillon. Ustanovená hodina se blíží. Jedenkaždý bez poručení mizí. Hrabě Marko chce jíti!

»Měj se dobře!« —

»»Střež tě Bůh!««

»Kdy pak ty miníš?«

»»Za 5—6 dní se lze poděkovati. Pojedeme sem spolu. S Bohem. Zítra tedy —««

»Arciť! toť by byl hřích —«

Zmizel.

Láska blaží, trápí. — O Lásko!

Vozka stojí.

Odpočívejmež v poklidu; kojmež se nádějí a sny o lásce.

Šestý dopis.

Z Prahy dne.....

Přišel určený večer. Již o sedmi hodinách začaly se kočáry sjíždèti a dlouhou řadou stály skrze nèkolik ulic až do desáté hodiny.

Květy.

Toho samého dne byl na Žofíně bál vojenských důstojníků. Slovo s to. Chtě nechtě musel jsem se tam podívati, an mne zadání od předešlého večera vázalo. Jak obyčejnè tyto bály nad jiné vynikají, tak i tehdáž celá společnost oko i srdce zaujímala. Kdo chceš viděti nenucené chování-se — jakousi vážnou obratnost tèla — při nejčetnější společnosti největší pořádek — rozličnost krojů a národů, jakož i slyšeti rozmluvu jak se říká ve vyšším tónu a ve všech takměř jazycích: navštěv tuto schůzku a dojdeš, čeho jsi žádal.

Dívky hezké, vlídné, čilé.

Vojín mívá velké srdce. Jenom láska —

Což medle? Měl by nestatečnè lásce se podati?

Hraběnka chválila valčík; baronce se líbila polka. Všecko bylo pèknè. Hudba výbornè hrála.

V noci se hvèzdičky na čisté obloze třpytily; — v sále svítily jasné lampy. Měl jsem se hezky; mluvil jsem o všelijakých záležitostech.

Myslíte, že se nadarmo takových věcí dotýkám? To jste na omylu. Vždyť víte, že bývá člověku dlouhá chvíle, když nic nemluví, alespoň mně. Čas ubíhá jako divý. Rafije ukazovala na 11. hodinu.

»Mějteż mne poručena —«

»»Poslyšte!««

Vydral jsem se ke kočárům.

»Wohin Euer Gnaden!«

»Patriotenball!«

Vlídně vítá výbor hosti; hezký mladík podává vstupujícím slečnám ouhledné milé knížky. Musím upřímě říci, že jsem si mnohé okrasy ani nevšimnul, maje na srdci těžký kámen; na prsou za knoflíkem taneční pořádek a v kapse stručný dějepis České země.

Český hovor líbezně zaznival. Bratrsky a sestersky jako v domácnosti kochala se společnost takřka vzájemnou zábavou. Růže — pentle jenjen se skvěly ohněm lásky; bělost oděvu zářila — obraz nevinnosti — každá dívka byla anděl vtělený. Mužští naopak bylo v černém šatu jakoby školy pochvalně prošedše k přijati doktorské hodnosti se bylo vystrojilo. Vesty květem se jen lesklv, jakoby každému z prsou věneček vykvésti měl. Vlasy zhůru ztočené — čelo volné, hrdé a přívětivé vážně se vypínalo — ruku kryla bíla rukavička — slovem elegantní svět byl předemnou když jsem tam vstoupil. Opravdu vysoké čelo hlasatel rozumu a cti — vážná postava, chod přímý a lehký vynáší člověka nad obyčejnost lidské bytosti. — Co se rukou a rukaviček dotýče je vůbec známo, že mnohá outlá a elegantní ruka, když na to došlo — cepem zacházeti dovedla. Řídíte

se dle obyčeje a zvyku; odívejte se po francouzsku, aneb po turecku; jen ať pod turbanem česká hlava sedí a fráček české srdce přikrývá. Není zapotřebí novonárodního kroje. Starý by ho mohl zastati.

Spatřil jsem dvě dívky! Ach, ti andílkové jsou tak mile oděni? Kdo vás strojil? I přiblížím se k jedné z nich.

»Nemějteż člověkovi za zle slíčná děvo! an se nemůže potěšení odříci svou poklonu vám vzdáti —«

»»Tuším, není to ponejprv co se vidíme —««

»»Tak jest; již jsme se viděli. — Teď je tomu rok — také na společenském plesu a nemýlím-li se, již i před dvěma roky při nejprvnějším veřejném výstupu českých vlastimilů v masopustním životě Pražském. Nemějteż slova má za marné řeči, alebrž za pravdu čistou tekoucí z pramene českého srdce — které plesává radostí, kdykoli se zabaviti může s opravdivou vlastenkou, vší cti hodnou Češkou.««

»Prosím, neračte dále mluviti! Nezasluhuje Češka jen proto chválu že svůj národ a materský jazyk v lásce má, nemohouc těmto svým drahým vyvolencům jinak pomoci a přispěti. Bohužel, že posud ani hanbou to neslyne býti své matky odrodilou dcerou.«

»»Netřeba velmi naříkati. V lepotě vašich tváří, v soucitném srdci, v blankytném nebi vašich očí zhlíží se mladá naše krásná pleť, poznává a poznáním stane se také užitečnou a hodnou dcerou své Vlasti. Pokrok nynější doby nám za to ručí. Tedy vám díky za každé povzbuzující slovo, za každý čin. Vytrvalost vzdor všemu odporu a posměchu nezdárných dcerušek bude a je uznána; vaše jednání bude mile všadeż přijato.««

Podobný hovor se rozvinoval mezi procházejícími se po sále. —

»Dovolte, pravil jsem konečně, tam vedle vaší sestry spanilá mně známá tvář. Což — hožinku! ten zrůst — ty kadeře — to velké oko — dlouho jsem ji neviděl. Bylať v cizině potěšujíc svým líbezným hlasem srdce každého citlivého člověka — teď opět zde? Ano — to ona!« —

Valčík Břetislav zahřměl. Nešťastný pane kapelní mistře! Proč tak brzy začínáte? Přejteż předce milého hovoru!

Valčík vábivě zaznival. Kde vzal ten čarohudec tu krásnou myšlénku! Každý zvuk k srdci mluví — líbeznost padá do duše! Hrajte! Hrajte! Rád uslyším výraz konečné myšlénky!

Mám taneční pořádek za knoflíkem. Všemohoucí bože! vždyť jsem na tento valčík zadán! A váhám! Jak jsem se mohl tak zapomenouti! Má tanečnice sedí a na mne nepochybně se hněvá!

Hbytě se deru k ní. — Což jsem neměl k ní letěti? k ní, po které jsem se do sálu vkroče neustále sháněl? Ona sice — jak se uzardívá — o tanec málo dbáti musí. Ona touží — laskavě hledí po řadech tancujících párků; její zrak brzy v levo se otočí, brzy v pravo zaletí doprovázejíc milostný let tancujících. — Marko nemá stání — ssaje do sebe magnetický zhled, mluví mechanicky lhostejná slova se svou tanečnicí — duchem a citem je u ní — u ní! Ona snívá — nevědouc že ji stojím vstříc. Můj dějepis jsem měl v kapse —

»Odpusťte!...«

»»Ach, ach!««

»Toto zanedbání mohlo se tady jen státi, kde člověk v tak zajímavé společnosti je, jakoby na sněmu poslouchal rokování horlivých pánů českých leta páně...«

»»Nechmež toho; nemám vám za zlé. Užijmež raději výborné skladby veselý pohyb —««

Tančil jsem s ní. Osud mi předce popřál ještě jednou v životě s ní se potkati. To byl historický tanec. Valčík Břetislav žádá sám v sobě, aby si tanečník dějepisně počínal. Ona jako rekyně kráčí; jako bohyně Sláva se vznáší; ona jistě, lehce i hrdě se pohybuje: mluví vážně a milostně vědouc, že Slovanu lze srdce jakéhokoli národu odekrýti; ona nemá tajemství, ale důvěru a lásku; v každém Slovanu ctí bratra svého, ale její srdce a cit veškerý náleží Vlasti a Národu. O blažená tys vlasti má, an toliko srdcí vřelým ohněm pro tebe plápolá! O kýž bys i ty řeči materská také lásky součastna byla! aby plynul všem Čechům jeden a týž pramen řečí a lásky z srdce, aby se tebou honosil každý syn vlasti líbezným zvukem k tobě se hlásíc.

Krásná pleť, jenž se slabší býti zdá, než aby u velikém přičinění národovém součinkovati mohla, tají v sobě neodolatelnou sílu a nemálo součinkovati může v prospěch Vlasti. S radostí zpomínáme na dané již toho důkazy! Jak mile krasotinka spanilým slovem milou pravdu vyjeví a následovníctva svého práporu míti žádá: tu trvanlivěji, pevněji a hloub do srdce a v duši zakotví se to blahé sémě pravdy a lásky, třebaby rozvážný mudrc hrmotným, káravým, přesvědčujícím aneb prosebným důvodem opak hlásal.

Vnadné panně, nevinému poupěti, ustoupiti musí i nejzatvrzelejší protivník jsa přinucen hlasům jejím, vycházejícím z chrámu outlocité duše, víru dáti. Matky s milostným citem přivinují na prsa svá budoucí pokolení národu, ten květ náděje jejich, a povídají jemu pověsti o statné budoucnosti jako růžice poupěti vdechává své blahé sny a touhy minulé.

Krásná deerko Moravy! každé slovo z tvých růžových rtů tisícerou ozvěnou v srdci mém se ozývá — hloub a hloub v paměti se upevňuje.

Sestry! Aj poslyšte zvuku z úst jejich! Ona vám poví, co je čest a sláva i vysvětlí vám kouzla vaše touhy, a náděje národů, vykáže vám svatost oučelu, drahu vašich povinovaných snažení! ona vám poví rozdíl mezi přirozeným tím pravým Čechem a vzdělaným spíše udělaným Vlastencem; nebo její duše je pramen živých československanských citů a duch její hvězda, jenž prohledla v cit jednotlivého národního horlitele. Ona ví co je Vlast a Národ!

Podobné myšlénky ovládly mysl mou. Proto jsem se mrzel, že pan kapelní mistr tak kvapně znamení k hraní dal — ačkoli jsem se potom opět netěšil, že hudba tak brzo utichla. Nebylo divu! Moravanka a její dějepis v srdci — já a můj dějepis v kapse! Co jsme mluvili o tom ani slova nepovím. Naše dějepisné rozprávky mně nešťastným učinily. Ona se tu dozvěděla o mé lásce k Vlasti a národnímu jazyku — neboť jsem vychvaloval a oslavoval celý věnec běloslavých Slovanek, blížil jsem se co upřímný bratr Čech k upřímné sestře Moravce, přál jsem si na věky hleděti do takového

vzoru, jakým se mi ona stala; chtěl jsem jí své mínění říci o lásce jednotlivého člověka — — ale ona je slovanská kosmopolitka nemilujíc než Vlast a národní jazyk. Budiž! I chci se také já ukojiti láskou k Vlasti a k mateřskému jazyku, jen že mou povinností bude všem slovanským nářečím se naučiti. V hlavě a kapse, v paměti a na jazyku pomoc jistá dějepis; v prsou vřelý cit, národní hrdost a několik nářečí starých i nových v zásobárně mé paměti a cíl mne nemine! To lásku budí — láska lásku odměňuje!

Takž jsem na mysli přemýtal, an mi někdo ruku ztiskne pravě:

»Pozdrav tě Bůh!«

»»Vítej mi šťastný člověče — přešťastný!««

»Já a štěstí? My jsme daleko od sebe!«

»»Že milován si od angela milujícího Vlast a Národ —««

»Cože! řekla ti to Budoslava?«

»»Jak? kterak to míníš? — Budoslava?««

»Tvou poslední tanečnicí. Dobře jsem vás viděl. Každé hnutí vaše jsem pozoroval.«

»»Tedy Budislava se nazývá? Já ji v duchu Vlastou pojmenoval. — Šťastný bratře! Budislava tebe ctí — a miluje láskou národní. V tobě vidí svůj život, svou Vlast, přítomnost i budoucnost.««

»Ty se mi zdáš —«

»»Nemějmež mezi sebou žádného tajemství. Ona tě miluje, ty miluješ ji. Kdy vás Hymen na věky spojí?««

»Co nejdříve. Zvu tě uctivě na svatbu.«

»»Díky — jistě přijdu, třebať jsi na konci světa svatbu svou měl.««

Žiška měl veselý den. Jemu věnovaný tanec vesele prohánĕl tanečníky. Ženu se s Markem k cukráři, abych shladil plameny v prsou svých. Můj přítel je vší cti hodný muž. Díváme se na šperkovnu pro dámy an právě naše krásné Čechy se Žiškou se veselily. Podobizna našeho nejmilejšího krále nám vlídně kyne; pod svým pánem dřímá český lev.

»To je náš lev! náš štít — znak národu!«

»»Lvům se přisluší míti za znak lva. Český národ dokázal vždy a všude svou statečnost. On je mým milým ba milovaným národem co jsem jeho dějiny seznal!««

Dámy hledaly chládek. Museli jsme vyjíti. V sále umlklo vše a hle opět živo. — Zpěv zaznívá všemi stranami:

Slyš nás všechny z hvězdné dáli
Nejmocnější hospodin!
— — — — —

Marko sedá u ní. Povídá ji snad o pozvání svého přítele na svatbu. Sám se semotam toulám davem besedujících. Zastavím. Pražský vlastenský svět se okolo mne točí. Hledám kadeřavou dívku ...

»Služebník, slečno — nenaskytla se mi posud slušná příležitost, v naší Vlasti vás uvítati —«

»»Těší mne, že jsem se celý ten čas, co jsem od Vás odloučena byla k nepoznání nezměnila.««

»Tu domluvu s pokorou přijímám; buďteż však ubezpečenou, že jsem nejednou na vás zpomněl, maje velikou radost z pochvalné pověsti v cizině vás zprovázející.«

»»Oni jsou přece ještě ten samý čtverák, jaký prve byli —««

»Tedy jsme se z obou stran docela nezměnili. Jen to vyjímám, že zpěvem k zborům Cherubínů se přibližujete.«

»»Nevím, kam cílejí — ««

»Čtverákovi musí býti volnost vyjasniti smysl slov svých — dovolte tedy — ale neračte se uraziti nad tím —«

»»Dovoluji vědouc, že i v čtveračeni způsobným býti rozumějí.««

»Rozumějí? Tu to vězí! V těch cizích zemích musí býti množství parfumu, že tak voníte. U nás se teď vyká. Naše Čeština se zmáhá — konversace se zvelebuje. Já vám spanilá slečno vykám, a musím vykati věda, že vlastenkou jste a protože nechci podezření nevlastenského smejšlení na se uvrhnouti. Vykání přišlo tak do módy jako hvězdné vesty do bálu!«

»»Inu. Myslila jsem Bůh ví jaké viny jsem se dopustila. Když tomu tak — když tomu již i moda a vlastenecké smejšlení chce; tak vám nebudu vícekrát jinak než Vy říkat, abych vás nerozhněvala neučiníc zadost naší češtině.««

»Smím-li to vaše vykání pro Vlast a jazyk nějakým cukrátkem osladiti? Prosím, slečno!«

»»Ai, aj! nač ty vlastenci nemyslejí? Na obálkách české nápisy:

Všecko v světě pomine,
Přátelství však nezhyne!««

»Opravdu pravdivou povídku jste vyvolila. Prosím«

»»Neopovrhuji vaší laskavostí:

Pravda, věřte páni, jen,
Štipa více nežli křen.

Mluvíte rád pravdu?««

»Všadež a vždy, když mohu a smím. Musím se občerstviti —; což pak asi já vyvolím:

Česká krev a české jméno
Nejkrásnější panen věno.

Krásné Libušiny dcery
Chraňtež se vždy proněvěry!

Dívčí oko — dívčí řeč
Rání hloub než ostrý meč.

Nevytáhl jsem šťastně. Prosím slečno ještě jedno. To má platit.«

»»Nuže stań se. To ať platí —

Chceš-li přijít dál
Mlč — anebo chval.

Slyšíte? Máte mlčet aneb chválit. Nuž vy pane čtveračivý! nebude vám to na odpor? Vy rád jazýčkem vyjíždíte. Mlčet nemůžete — tedy nezbývá než chválit. Mám z toho radost, že mi to cukrátko do rukou přišlo —««

»Což jsem se v něčem provinil? Zpomínáte snad že jsem se před lety na všelicos durdil? Tehdáž bylo více práva k tomu; teď jsem mírnější; ale přece se stran našeho obecného života — našeho vlastencování — váhavého jednání ohledem —«

»»Mlč aneb chval, sluje nápis posledního cukrátka a ten platí. Mějtež slova ta v paměti a —««

»Na jazyku. Račte míti za pravdu. Budu chváliti až se budou okna třásti. Tento bál mi působuje veliké radosti, nesmírnou rozkoš a to proto, že se zde jen česky mluví —«

»»Ne to by jste zas lhal. Neslyšíte, že za námi někdo německy rozpráví? Slyšela jsem již mnohého i známého Čecha jinak mluviti —««

»Nu co z toho, slečno —? Zvyk, špatný rozmar — nu nevím jak to zamluviti — ale někteří a některé —«

»»Zapoměl jste již na nápis a slova jeho?««

»Ano, ano. Mám mlčeti. Vaše pohlaví zná sobě pomoci. Chtěl jsem vám i o jiných věcích povídati; ale ústa jste mi zpoutala. Na štěstí začnou ti páni s instrumenty mluviti. Teď je Contre danse a pak menuet. Prosím slečno, nejsteli zadána?«

»»Nejsem««

»Tedy budem jak se po novočesku říká křepčit; a staří Čechové se nám budou vysmívat.«

»»Bezbožný fantaste! Vy puristo! nepříteli všeho cizího! Satyre! Posměváčku!««

Při každé figuře byl jsem něco jiného, až jsem se poděkoval za tanec.

Moravanka vyhlížela romanticky. Marko zamilovaně; já byl jako člověk, který neví co má dělat. Šel jsem k ním. — Dělal jsem jakoby nic, cítě že přece něco jest. Stalť jsem se oběma milým — své myšlénky, svou lásku musel jsem však obrátiti k Vlasti a národnímu jazyku. Jaká pomoc? — Taneční pořádek jsem ztratil, aniž mi nebylo do tance. I odebral jsem se

do jídelnice; vytáhnu krátký dějepis z kapsy a prohlížím ho. Několik listů scházelo. Konec panování Ottakarova — jeho smrt, popis poslední bitvy Čechů — bylo i více zlomků. Papírek z cukrátka náhodou také tam ležel.

»Komu Milek přál,
Bohatý je král.«

Nechci na to zpomínat! Vyrvete mně paměť! Komu nechce osud přáti, musí se kořit a vzdáti. Nejlépe je vysmáti se tomu! Co jsem měl počíti? Smál jsem se, vypil jsem láhvici žernoseckého a zpomněl na společní píseň od Čelakovského. Byl jsem také v společnosti!

Budoslavo! Marko! Přeji vám štěstí! Sám naleznu útěchy! Upokojím se láskou k Vlasti a národnímu jazyku. — Přál bych aby každý výtisk českých Květů, české Včely, almanachů — taková kouzla měl, jaký blažený výtisk Budoslavu k lásce vlastenecké zbudil. — Chci se do všeho vpraviti!

Pokojně jsem spal — pranic se mi nezdálo. Kdybych byl věděl, že cíle svého nedojdu, byl bych nezrazoval city srdce svého. Avšak co škodí!? Kdo po ničem nesáhl, ničeho se nedobyl. Jen smělost zdaru dává! Lhostejnost a rozum váhá — častokrát jen couvá. V pravé ruce zbraň — v levé přítomnost ducha.

Kdo se v lásce jednat boji
Ten své rány nezahoji.

Těším se na svatbu. Historický tanec je stínečck jen proti svatebnímu tanci. Když si Srb Moravanku za průvodkyni života vyvolil, není vzájemnost pouhá

smyšlenka — pokrok k Všeslovanstvu! Nejen duch, i srdce je vzájemné. Proto si z toho nic nedělám že jsem nadarmo do bálu dějepis nesl, bez toho se mi tam na polovic rozlítal. Těm, jenž ty zlomky našli, budou snad vhod nebo poradou.

Mně historická svatba a svatební tanec leží v hlavě. Budu-li dobrého rozmaru, dám vám o tom zprávu, i naopak ale holý konec bez vší úvahy a rozvahy. Bůh vás střež!

Sedmý dopis.

Z Prahy dne.....

Jste veselé mysle? — Buďte tak laskav, zasmějte se trochu až tento dopis čísť budete, abych se i já zasmáti mohl. — Toť jsou divy, neřku-li zázraky na tomto světě! Hrůza a bláznovství! Věru div, že se svět nezbláznil. Zvláště my ten mladý svět. Člověk si vyhlídne to nejkrásnější jablko na stromu lidských osudů; dere se proň na horu — ale větev se zlomí a hle! jablko se směje ve výšce a člověk se durdí valeje sebou po zemi. Náděje je zelený ostrůvek, na nějž vede ouzká lávka; kdo pozorně nekročí, padne v potok a dovádivé rusálky vynořují z pohnutých vln volajíce: Chyba lávky! chyba lávky!

Rovněž tak je to s tou historickou svatbou a s tím svatebním tancem. V pondělí měla býti svatba; ale my jsme se na ni dívali již v neděli. — Což? — A kde pak? — Inu na českém divadle od 4 hodin odpoledne až do šesti.

Rádbych vám obsah toho kusu podal, jenž se tehdáž dával; ale upřímně řečeno, zanechám předvésti sobě podruhé podobnou stvůru. Věru to naše divadlo a ta historická svatba s tím svatebním tancem sobě kmotřičkují. Jsou si skoro na vlas podobné jako trojčata.

Z národního divadla není nic — z té hystorické svatby není také nic a ze svatebního tance také nic.*

Ptáte se jaké toho jsou příčiny? Nepříčinlivost ode všad — z herectva a obecenstva a mnoho jiných a ještě jiných.

O naší Thálii platí staropravdivé přísloví: »Dočkej času —« a já přikládám: Jen co z jádra vlastního se klíží — na nebeskou moc se podepírá.

Kdy as se dočkáme divadla v Čechách pro Čechy ustanoveného? To je otázka o které přemýtati povinno každému příteli zkvetajícího života drahé naší vlasti.

Divadla máme tak zapotřebí jak kytinka vadnoucí rosy a vláhy.

Zvelebování jazyka, způsobů, krasocitu a smýšlení — sočení spisovatelstva a časopisů — seznámení-se s dějepisem, aspoň s jednotlivými dějepisními fragmenty — rozsouzení zvyků, cností a necností rozličných národů a věků — ustřídmění náruživostí a buzení citů blahodárných: to vše je ulohou blaze oučinkujícího divadla.

Divadlo nám tedy zapotřebí jako odrodilci kapka rozumu a mnohému jinak hrmotně tlukoucímu srdci pro národ a vlast krůpěj krve činnosti, sáhající do veřejného života.

Jedná se tu jen o dvě námitky a sice: jakým způsobem by se náš sen o budoucím divadle uskutečniti mohl a pak jakým způsobem by se skutek pěstovati a udržovati měl?

Pravému příteli národnosti naší jsou takové a

* Čtenáři buď vědomo, že jsou tyto dopisy r. 1842. psané.

podobné námitky malicherné, — on staví a udržuje z lásky k vlasti — k osvětě a k národnímu jazyku!

Angličané ve společnosti s veškerými špekulanty světa spojejí co nejdříve svůj ostrov s Amerikou řetězovým mostem na akcie: pročbychom my nebyli v stavu vystavěti divadlo vyzvouce veškerých československých soukmenců k podporu k takovému slavnému podniku?

Myslím aby se stavělo na akcie, a sice na akcie z lásky k vlasti a k národnímu jazyku!

Z vděčnosti a z lásky staví mnohý národ sochy a monumenty za nesmírné sumy: československý národ jen by sobě nedovedl postaviti chrám na důkaz že národnost jemu více platí než jeden moment z dějepisu jeho?

Hořce bych národu našemu a všem našim vzdělancům lál a hanbou se zarděl, kdybych okamžení jen nad vyvedením této myšlénky pochybovati měl!

Dosti o tom — není zde místo důkladněji vyjasňovati záležitost, o které ráznější a v té věci zběhlejší mužové jednati počnou.

Stavte! stavte! a když již stavěti budete, stavte skvěle a nádherně — slavné dílo ať slávu Čechů hlásá! —

A však národ, pro který by takové divadlo býti mělo, touží po jiných divadlech — on hledět začíná na vycvičení sebe samo; volá: školy! školy národní!

Současně hleďme, abychom i národních škol měli, kterých nevyhnutelně potřebujeme, a vychovame si v nich herce, kteří by česky mluvili, spisovatelstvo, které by české hry psalo, direktora, který by s divadlem česky smejšlel, a obecenstvo české a vzdělané, kteréby ze

svého rádo k oslavě vlastenského krásného umění svým grošem přispívalo — a budeme míti, po čem tak dlouhá leta již toužíme, o čem neustále ačkoli rozmanitě přece souhlasně a blaze sníme! *

A však bohdá, že sen náš snem vždy nezůstane.

I já ještě tak bláhový jsem, chodím každou neděli do českého divadla — dívám se — poslouchám až je 6 hodin. Mezi jednáními hledím po divadle semotamo po známých tváří . . . v pravo neb v levo v koutečku stoje.

Takž bylo u mně i minulou neděli. Stálť jsem v myšlénkách pohřížen durdě se že my Čechové jak chalupníci na své světnice na čas a místo obmezeni jsme.

Najednou učiní mně jeden z mých známých pozorna na krásnou pannu, dále k předu sedící.

»To je děva jako květ, mluví česky jakoby zpívala.«

Já nebyl rozveselen třeba že se hrála veselohra.

»Opravdu?« odpovím lhostejně.

»»Na tu se musíte podívati! Je krásná a mluví česky.««« Při tom mne vzal můj přítel za ruku, abych šel davem dívčích doleji.

Pomysle sobě, že to právě zásluhou není v českém divadle česky mluviti, odpověděl jsem:

»—Tedy když je krásná, jak povídáte jako květ. —«

Jak jsme se k ní prodrali, obrátí se kadeřavá hlavinka přede mnou a — Budoslaviny očka se na mně utkvěly. Před mým známým ale k zemi se klopily.

»Služebník, slečno!«

* Těšme se — privilegium na nové české národní divadlo máme v kapse a držíme ho pevnou rukou.

»»Služebnice.««

»Nadarmo jsem vás a vašeho přítele zrakoma hledal; můj známý byl šťastnější. Za jakou příčinou nenalezám Marka zde?«

»»Marko není již v Praze. Zanechal však pro vás psaníčko. Kdybych byla věděla, že Vás zde uzřím, byla bych je vzala s sebou. —««

»Co nejdříve se osmělím. —«

»»Bude nám milo, bez toho mám ještě něco ntěšeného vyříditi.««

»A svadba —«

»»Je odložena. Čím dříve přijdete, tím dříve se dozvíte víc.««

»Děkuji slečno. Přijdu co nejdříve.«

Třetí jednání. Dívka se usedla. Já neviděl ani neslyšel jsem ničeho; viděl jsem jen jí po divadle. —

Chtěl jsem Budoslavku s matkou doprovoditi domů; ale byl jsem davem tlačících se ven návštěvníků divadla uchvácen a na druhé straně takřka vyvalen. Venku nadarmo hledal jsem dívku a její matku.

Osmý můj dopis vše vám rozvine.

Buďteż zdráv a mějteż mne v lásce!

Osmý dopis.

Z Prahy dne.....

Bylo možná tu noc na pondělek spáti? — Nebylo. A co z toho polobdění mám? Nic. Srb a jeho odchod na mysli tanul mi neustále. — Co asi v listu, jejž od ní obdržím, psáno stojí? Co asi má mně ústně vyříditi? Miluje snad — — o sladká myšlénko! Pochopila snad nyní teprv tajemství mých rozpaků na mé cestě do Prahy? —

Tenkrát jsem mašli na šátku spořádal, v zoufalém toužení do vlasů rukou vjel, — skandoval hexametry, an přípřeže naše čtveronohým ujetou dupotem tepala podkova půdu. — Já jsem se zamyslil, — pak jsem mluvil o slávě Čechův — o vzájemnosti — o jazycích slovanských — můj bože! o čem všem jsem nemluvil? A proč? Abych se horlivé vlastence zalíbil. I kdybych byl mlčel, oko mé muselo jí říci více než slabý jazyk vysloviti může!

Kdyby tenkrát bylo starého ujce nebývalo, který nám svým vypravováním až do Prahy dlouhou chvíli dělal; již tenkrát byla by mne poznala co ctitele krásy — národního jazyka — bylaby mne měla za stálého a věrného milovníka — Vlasti.

Ctím krásu — miluji Vlast a národ; nectí a nemiluje i ona to samé?

Stejné city — stejná touha — stejný cíl!

Přešla noc; bohu díky! byl bych se v myšlénkách utopil.

Moje předsevzetí na vstávající den bylo, jak mile pořádek a způsob tomu dovolí — ji navštíviti, padnouti jí k nohoum a vyjeviti, co v hlubinách srdce mého tajně odpočívalo.

Sklenka vína dodá smělosti a třeba že nesmělým nikdy nejsem — chtěl jsem sobě ve vínárně několik kapek smělosti přikoupiti.

Běžím na příkopy, kam? Mám jíti k Müllerovi? Pilcovi? k Bathovi? kam? kam?

Počkej, půjdeš k Chlumeckému! Tam prý chodívají páni s knírama; tam je studně smělosti! Dávám se k divadlu — v pravo — již jsem v železné ulici — vejda do kupeckého krámu a nalezeno jest, co bylo hledáno, dobré víno, výborná společnost a výborné kníry. Ze samých výbornosti uzrává smělost. O výborná extra noble courage!

»Lahvici mělnického — toho pravého!«

»»Und zum déjeuné?««

»Cokoliv!«

»»Vielleicht dinatoire?««

»Ne; jen něco malého!«

»»Also —««

»Nichts also! — Cokoliv.«

Sklepník hodil jak říkame — frakem.

U vedlejšího stolu sedělo několik pánů, z nichž se jeden dívánim na mne ani nasytiti nemohl. Pohlednu do zrcadla naproti mne visícího, jsem-li slušně a pořádně oblečen. — Nemohu pochopit proč mne oko jeho tak nadobyčejnou zvědavostí stíhá, mumlám cosi do sebe: Podivno! v Čechách, ozveli se Čech na zcela obyčejném místě způsobně česky, bývá obdivován co cizinec od pramenů řeky Nila. Ještě větší pozorností měřil mne ten pan Zvědavý od hlavy až k patě, jakoby mou povahu, mé cnosti a neřesti vyskoumati chtěl a měl; až pak pootevřev ústa pravil:

»Verzeihen Sie, mein Herr! Sie sind ein furioser Mensch!«

»»Das geht Sie gar nichts an.««

»Sie sind auch ein grober Mensch.«

»»Das geht Sie auch nichts an.««

»Freilich wol, aber —«

»»Aber — — he! ještě láhvici! To víno projde; pravého vína mělnického je málokdy tak jak pravého Čecha k nalezení; — přineste to dobré, pravé — jsem českého vína znatel.««

Sklepník hodil frakem, neodpověděv ani půl slovíčka. Mluví-li také česky — nevím; ale rozuměti musí, an mi mnohdykrát na český rozkaz službu konal. To již je veliký pokrok když mlče kývne, že rozumí. Až někdo pro sklepníky novou mluvnici — a nota bene — s novou ortografií vydá, budou se valem česky učiti.

»Halten Sie es nicht für ungut, mein Herr!« mluvil zas pan zvědáček dále — »Sie sind —«

»»Wie andere Leute.««

»Sie ſprechen?«

»»Sie thuen es auch.««

»Aber Sie —«

»»Ich trinke meinen Wein; Sie trinken den Ihrigen.««

»Wir reden vom Sprechen.«

»»Freilich wol — wenn man nicht ſprechen könnte, müßte man bellen.««

»Freilich wol; aber böhmiſch —«

»»Was? böhmiſch?««

»Ich wollte ſagen, daß ſie ſo gut böhmiſch ſprechen.«

»»Sie können Recht haben.««

»Aber«

»»Was aber?««

»Ich meine nur«

»»Ich auch.««

»Mit Ihnen iſt ſchwer zu reden.«

»»Sie können Recht haben — wenn Sie nicht böhmiſch reden.««

»Ich ſprech' es nicht.«

»»Es thut mir leid.««

»Warum.«

»»Darum««

»Der Patriotismus —«

»»Geht ſie auf die Art nichts an.««

»Es iſt freilich ſchön, aber —««

»»Futtern Sie Ihre Pferde mit Haber und laſſen Sie mich ungeſcheren. — Sluzebník panové! Podivav se na hodinky kvapem jsem se odebral. Myslel jsem sobě co jsem chtěl. Slava svobodě myšlénkové! Ať zije!

Šel jsem až — — — Ach, jak těžko bývá za-

klepati, když i srdce tak nepokojně klepe! Zaklepal jsem.

»Vstoupněte!«

Již vzdávám svou úctu poklonou ovdovělé paní Svobodové (otec Budoslavin jmenoval se Svoboda.)

»Jsem tak smělým vašnost mou osobou obtěžovati, an jak mi včera v divadle slečna pravila, listek pro mne zde leží: račtež tedy příjmouti mou poklonu a žádost —«

»»Velice nás těší — prosím —«« přitom okázala na stolici. Matka couvla stolicí; byl jsem přinucen vedlé ní si usednouti. Budoslava odloživši práci stála zamyšlená u okna.

»Povídal mi o vás hrabě Marko; také má dcera mně o vás vypravovala. Já bych vás již dle popisu byla poznala.«

— Důkaz že si mne on i ona dobře všimli. —

»»Přeji sobě, abych i milostpaní z paměti nevyšel.«

»Můžete kdykoliv nás navštíviti; jste vždy zajisté vítán —«

»»Děkuji. Kde je vlídnost domácí paní: tam se rádo chodí. Kdy — račte mi říci — odjel Marko? —«

»»Předvčírem. Včera měla býti třetí ohláška; — však ——««

»»Maminko!«« ozvala se Budoslava. »»On pánovi všecko sám píše. Kam jste schovala list?

»Ano — to psaní!« ptala se matka a odebrala se do jiného pokoje. Já zůstal s milenou děvou sám.

»Frisch gewagt · iſt halb gewonnen.«

Vstal jsem; přiblížil jsem se k ní — co divadelní

rek padnu před svou královnou na koleno, chtěje několika slovy svému srdci ulevit.

»Slečno! pozorovala jste snad, že vás ctím jako světici? Vyřkněte, zdaliž vzájemný cit i vás opanoval, a chcete-li mne ochrancem svého života míti. Vyřkněte jen jediné slovíčko. Každá krůpěj krve mé budiž k službám Vašim obětována. Vlastenko — děvo nebeská —«

»»Zapřisáhám vás! vstaňte než matka přijde,«« prosila děva s uzarděním. »»Vy vlídnost mou jinak sobě vykládáte. Já bez něho cíle nedojdu!««

Zblednuv vstanul jsem; cítil jsem slabotu v každé žíle. Jako bez sebe dusil jsem před ní boj citů svých. Dívka se nade mnou smilujíc jala se ke mne mluviti.

»Ctím vás co soukmenovce svého, stejným citem horlícího se mnou; miluji vás co obrance našeho národu, jejž slabá ženská brániti nemůže; — však touha má ukojí se jen Markem.«

»»Proč tedy se odebral právě teď, an se jemu ráj otvíral?««

»Příčinu odchodu svého píše vám on sám.«

»»Navždy opovrhujete rukou mou?««

»Musím setrvat, neboť má láska je jediná, stálá, věrná a — věčná.«

»»Avšak kdyby ——««

»Čas a okolnosti city mé změnily? — Nezmění! pak konec mé touhy!«

Při tom sklopila dívka zkalené zraky své. Mně se opět vrátila síla. Budoslava mně podala přátelsky ruku doložíc:

»»Jste vy ——««

»Má slečno! Budteż jistá — že — —« dale nemohl jsem mluviti; vřelý polibek podané ručky ukončil myšlénky mé.

»Zde je od hraběte list,« pristoupivši pravila matka »již jsem se strachovala, že je příliš dobře schovaný.«

»»Děkuji uctivě.««

Usedli jsme se opět. Budoslava seděla naproti mně. Jaké myšlénky se křížovaly myslí mou, snadno uhoduete. Opět jsem měl to potěšení, tu rozkoš, do očí ji hleděti. Chvíli jsme seděli mlčky dívajíce se na sebe, až jsem se zpamatoval, že mám ještě něčeho se dozvěděti.

»Ráčila jste drahá slečno včera podotknouti, že mně máte něčeho vyříditi.«

»»Ano. Marko vás žádá, abyste mu nechal vědět jak se máte?««

»Jak se máme a co děláme?«

»Bude mu prý všechno mile, co se od vás dozví. Tak na kvap odejel proto, aby nemusel bolest loučení zakusiti. Vic píše prý v svém listu.«

»Vynasnažím se za dost učiniti ve všem. Teď mne mějte poručena, obtěžuji již dlouho svou přítomností.«

Přijda na ulici cítil jsem všude mrtvo. Musel jsem se trochu projíti a zamířil jsem na Hradčín. Po cestě jsem neviděl žádného, tak slepě a mechanicky, jsem se ubíral dál.

* * * * *

Což? Přítel můj sok. On odjel. Proč? Je svadba odložená? Jest tak ubezpečen? Ona jeť arci věrna,

ale k čemu váhati do ráje vkročiti? Je to ohnivá láska?! Není to lhostejnost?

Neztratil jsem své náději — jeť arci malá — ale — O náděje! Útěcho všech nešťastných! — Dokud tvůj hlas na světě panovati bude: nepojde duše silná zoufalstvím.

* * *

Z Hradčinu je krásná vyhlídka na Prahu. Pod nohama žene se Vltava dale; z jezu stonají proudové její a doleji si tiché vlny hrají.

Praho, matko řek slavných,
Nad tebou se mihá sen —
Sniž o činech času davných —
Skonči sen a vitej den!
Praho, Praho! drahá máti,
Tebou honosí se Čech: —
Ty mu slávu musíš dáti,
Posledni on tobě vzdech. —

* * *
* *
*

Ptáte se mne, co mně Marko psal? Již jeho dopis nemám. Když jsem ho na Hradčině četl, vzal mi ho chladný větřík z rukou. — Chvilečku jsem viděl papírek povětřím se točiti; pak spadl; a člověk cizí, který snad vážiti nemní svého přítele, úsměsně ho zničil. Chci vám z paměti své smysl těch řádků povědíti, které jsem s roztržitou mysli četl:

Věrný vlastenče a drahý příteli!

Vy mne znáte — nelněvejte se, že beze všeho loučeni odcházim. Odpusťte, že jsem vas nadarmo na

svatbu zval. Okolnosti se změnily. Má rodina otcovská mi psala — není ještě čas — navštivte Budoslavu — budete se s ní dobře baviti — připamatujte ji na mne, ať mi věrnou zůstane. Já ji věren zůstanu nebo ji ctím a miluji nade všecko. Má touha po ní jest nesmírná — ale každý člověk kořiti se musí osudu. Setrvejte v přátelství ke mně — já setrvám. Brzo se snad uvidíme. Píšte mně — pište všecko — každé slovo vaše bude mi vítáno. Půl leta se nyní v Záhřebě — ulice ***ská číslo* zdržím. Bůh Vás zachovej pro lásku mou — a vaší.

Váš upřímný

Marko.

Slova přítelova mne dojala. Činím jak žádá. Jsem nyní od Budoslavy vzdálen; vím však každé její hnutí a sděluji vše Markovi. Marko mně píše že je zdráv — Budoslava je věrná milenka — toužebně čeká na svého vyvoleného, já se těším z lásky jejich a přeji, aby Milek byl synem Štěstěny!!

Mějmež se rádi a přejmež štěstí sobě i bratrům svým!!!

OBSAH.

I. Oddělení.

Vojenské zpěvy.

Str

Před bojem 11
Mezi bojem 12
Po boji 13
Před taborem 14
V táboře 15
Tah rovinou 16
Tah hornatou krajinou 17
Vojín 18
Smrt vojína 19
Vojenská 20
Útok 22
Před nastávající válkou 23
Pátý květen 1821 24
Píseň pěchoty 26
Kyrysnická 27
Myslivecká 28
Loučení-se vojína od milenky na vojnu 29
Společenské I.—V. 34
Ulanská 45

II. Oddělení.

Lípy květ.

Buď s námi Bůh! 49
Náš cíl 50
Hvězda má 51
Původ vlastenectví 52

Str.
Skaz z ciziny 53
Čechů sláva 55
Kde domov můj? 57
Tajemství 58
Co blaho mé? 59
Vystěhovanec 60
Zármutek 61
Nová naděje vlasti zář 62
Umírající 63
Na Kollára 65
Jindy a nyní 66
Básníka loučení-se s básněním 67
Večerní myšlénky I.—IX. 68
Na cestu 77

III. Oddělení.

Deklamace.

Bojiště 81
K novému roku 58
Besední čtení I.— II. . . . . 88 — 94

IV. Oddělení.

Smír.

I. — VI. . . . . 99 — 152

V. Oddělení.

Dopisy z Prahy.

I. — VIII. . . . . 155 — 216

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
5038
V523
1862

Villani, Karel Drahotín
Spisy Drahotína Marie
barona Villani-ho